

XXII.
Sprawozdanie
DYREKCJI C. K. GIMNAZJUM
W JAROSŁAWIU

==== za rok szkolny ====

1906.

13894

T R E Ś Ć

1. Józef Kantor: „Stanisław Słupski“ (szkic biograficzno-literacki“).
 2. Wiadomości szkolne podane przez Dyрекcję.
-

JAROSŁAW.
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.
Z drukarni Ludwika Wiśniewskiego w Jarosławiu.
1906.

Reel
Sp. 50

Stanisław Słupski.

(Szkic biograficzno-literacki.)

Z obfitej literatury polskiej wieku XVII. imponującej nam wprawdzie nie jakością, ale ilością dzieł a względnie treścią swą — ileż to utworów — zdaje się — bezpowrotnie zaginęło.

Najlepsze dzieła tego okresu musiały czekać dopiero wieku XIX, w którym ujrzały światło dzienne, a autorowie ich zostali należycie ocenieni.

Natomiast dzieła mniejszej wartości, ich autorowie, nawet u współczesnych nieznani, zapomniani, długo jeszcze będą musieli czekać, zanim litościwa ręka badacza wydobędzie ich z pyłu składnic bibliotecznych. Wydrukowane w różnych bibliografiach nazwisko autora i tytuł dzieła — oto najczęstsza nagroda potomości dla wielu autorów wieku XVII. Winno w tym względzie i społeczeństwo, że nie umiało należycie ocenić dzieła, ale winni i sami autorowie ówcześni, hołdujący powszechnej prawie w tym czasie modzie niedrukowania swych utworów, które krążyły tylko w odpisach w gronie dobrze znanych i krewnych. Bardzo często autor ogłaszał swe dzieło pod obcym nazwiskiem tak, że współcześni często nie domyślali się nawet prawdziwych autorów. I tak zaginęły dzieła prozaików, statystów, poetów lub może do dziś dnia w pyłe prywatnych zbiorów czekają na badacza rękę. Już więcej zrozumiałą rzeczą jest ta okoliczność, że zaginęła bezpowrotnie wielka ilość dzieł pisanych przez akatolików, dalej różne: Facecye, Krotofile, Fraszki, Sowizdrzały, Sejmy niewieście itp., bo te czujny cenzor skazywał na stos, a pod tym względem wstąpił się ks. biskup krakowski, Marcin Szyszkowski, który bardzo wiele ksiąg wydanych w latach 1612 — 1617 kazał spalić.¹⁾ Stos nie uratował Polski od zepsucia obyczajowego ani od upadku politycznego i obojętności religijnej w wieku oświecenia, lecz za to przyczynił się do zniszczenia może i bardzo

¹⁾ Brückner: Lit. polska t. I.

ciekawych dzieł, mogących nam niejedną ciekawą szczegół, rys naszego życia ówczesnego oświecić. Najwięcej jednak zaginęło dzieł poetycznych, bo ta liczba, jaką mamy jest nadzwyczaj szczupłą, a przecież poetów w XVII. w. było najwięcej, jeśli nie z powołania prawdziwego, to przynajmniej takich, którzy powołanie to w siebie wmawiali. Ilużto bowiem znamy dziś poetów, którzy kusząc się o wawrzyn, czołgali się na czworakach na Parnas, męcząc Pegaza swego ostrogami, ale uparty rumak z miejsca nie ruszał i trzeba się było zadowolnić tylko lichymi rymami — pozostawiając natchnienie, piękny język, styl poetycki na boku? Takim poetą chciał być K. Opaliński, ale jak po macoszemu obszedł się z ojczyzną w życiu publicznym, tak samo i literaturę piękną zbył niby poetycznymi satyrami. Wiele też poetów tego czasu mamy takich, którzy idąc w ślad za średnio-wiecznymi, chcieli swymi rymami przysłużyć się mnemotechnice, ułatwić czytelnikowi znajomość geografii, wypadków historycznych lub jakiejś gałęzi naukowej. Jeśli zaś poeta chciał być więcej oryginalnym, pokazać się uczeńszym, znawcą starożytnego świata, odróżnić się od szarej masy wierszokletów i okazać niby wielki swój talent poetycki, to szedł do spichrza klasycyzmu i pełną dłońią czerpał stamtąd myśli i zdania, nieraz i zwroty całe, rozwałkowywał je, przerabiał po swojemu, a nanizawszy te obce myśli, treść często — na wątłe nitki słów własnych puszczał tak utworzone dzieło w świat, opatrując je przedmową panegiryczną do swego protektora „Miłościwego Dobrodzieja“, najczęściej magnata. Jeszcze początkowo wzorem dla poetów XVII w. był J. Kochanowski z pisarzy rodzimych, a z klasyków Horacy i Vergili. Z czasem jednak i te wzory porzucają nasi rymotwórcy, a poczynają aż do znudzenia samych siebie powtarzać, okradać się nielitościwie, nie dbając nawet i oto, że dzieła ich nazwią plagiatami. Czasem jakiś zakochany „rymarz“ zazdroszcząc laurów Tibulłowi, Propercyuszowi, Kattulowi lub Ovidemu, pominie naczelne duchy klasycyzmu i okrada elegików rozwadnia ich myśli, zwroty, pisząc rozwlekłe i nudne liryki bez najmniejszego ognia czy zapału.

Z początkiem jednak XVII w. największą popularnością, że tak powiem, cieszą się Horacy i Vergili (choć ten ostatni nie zyskał sobie sympatyj Reja), — bo szlachtę naszą ujmował sobie najwięcej autor Georgik, tkliwy i sentymentalny piewca „zabaw“ oracza, a Horacy ze swoją filozofią, mieniący tylko tego szczę-

śliwym, który „procul negotiis paterna rura bubus exercet suis“ unikając wrzawy zapełniającej rynek i progów możnych panów, najlepiej przypadał do pojęć życia ziemianina naszego. To też owa „paterna rus“ „aequa mens“, „aurea mediocritas“, zasada „carpe diem“ — oto ideały i zasady filozoficzne w życiu polskiego człowieka pocziwego w w. XVII. Porównując jednak wiek XVI. z wiekiem XVII., czuje się mimowoli jakiś ból, żal pewien i do poetów i do szlachty, że niema w nich tego zapału dla spraw publicznych, jaki ożywiał ludzi z wieku XVI. Jeszcze w w. XVI. szlachta jak „pszczoły“ straż odbywa około swego „pana“ na wyprawach wojennych — a tu już wnet poczęła „kować ojcowskie granaty na pługi“, a kwietyzm poczyną wdzierać się do życia prywatnego, opanowawszy przedtem zupełnie życie publiczne. Już ziemianin pragnie, aby mu słodkiego spoczynku w cieniu drzew, w gronie bawiących się gości, nie przerywał łoskot wojenny, a tu tymczasem zewsząd gotują się wrogowie do zadania ciosu ojczyźnie. Sławiono więc życie ziemianina na różne sposoby i tony, jakby zachęcić chciano Polskę do wypełnienia testamentu Piasta: „W mieczu i pługu są Polaków siły“. I obok walk prowadzonych w XVII. w. szlachcie zdobywa teraz i pługiem nowe ziemie, schowawszy na pewien czas do pochwy krwawy miecz. I poeci z początkiem XVII. wieku nawołują niejako do wypełnienia tego przykazania, sławiąc za przykładem Vergilego prace oracza. Gdybyśmy jednak chcieli wykazać, o ile ci poeci-ziemianie, sielankopisarze, są oryginalnymi w swych utworach, a o ile przerabiają swoich mistrzów, trzeba by zdaje się wypisywać wiersz za wierszem, zestawiać, porównywać je i to na to tylko, aby się w końcu przekonać, że niemasz w nich prawie żadnej oryginalnej myśli, chyba to oburzanie się ciągle na złe obyczaje, te satyryczne wycieczki przeciwko gnuśności współziomków, zbytkom coraz to większym. Jeśli poeta miał talent prawdziwy, to zdobywał się na jakiś spokojny, ale sentymentalny zwykle obraz wsi, a jeśli nie, to rymowym głosem opisywał zajęcie gospodarza na wsi, sadząc się na koncepty różne, panegiryki, a od mrukliwego Zoila chronił się krótką uwagą, jak np. nasz poeta, St. Słupski:

„Naturze swej dogadzasz. Bo chociażby złoto
„W gębie tobie płynęło, rzekłbyś, że to błoto.
„Jać nie dbam, abyś chwalił. A to jako baczysz
„Napisałem. Ty na swym poprawuj, jak raczysz.“

Taka krótka odprawa dawana krytykowi: „Pisz lepiej, jeśli umiesz, bo ja nie dbam wcale o głosy krytyki“, miała pisarza ochronić przed żądłem Zoilów, od których żądał autor, by sami coś podobnego, a lepszego napisali, skoro chcą krytykować. Wobec takiego jednak argumentu, takiej opinii o krytyce, trudno przypuszczać, aby poezya siliła się na piękno prawdziwe, podnosiła się, lecz musiała wskutek tego upadać powoli, bo krytyków musiało być coraz mniej, a autorów przybywało z dniem każdym prawie na drodze, wiodącej na Parnas. Pisano przeto hymny na cześć oracza, siedzącego w cieniu drzew, potrząsającego pełnym dzbanem, a zapomniano o robotniku „w winnicy pańskiej“, któremu szedł „trójpót“ z czoła. A jednak byłaby ta poezya sielankowa piękniejszą, nie tak cikliwą, życie oracza wierniejszem, zbliżonem do rzeczywistości, gdyby nam ta poezya była dała prócz „Żeńców“, śpiewających pasterzy i robotników, prawdziwy obraz wsi.

A przecież Klonowicz już w Worku judaszowym (pieśń III.) narzeka na upodlenie chłopa:

„Ledwie lizie za pługiem zgarbiony i krzywy,
 Trapi czeladź i bydło i siły znękane,
 Cierpi ognie i deszcze, wiatry rozgniewane,
 Wiezie gnój, radli, skródli, ugorzy, odwraca
 Żnie, wozi, młóci, wieje, miele, piecze, zatem
 Karmi czeladź i bydło. Jeszcze mało na tem,
 Bo kmiotaszek ubogi ustawnie do dwora
 Robi sobą i bydłem aż do wieczora,
 Karmi się ustawiczną biedą i kłopotem,
 Zimnem i opaleniem, łzami, dymem, potem,
 Cierpi kuny, biskupy, korbacze, gąsiory,
 Osoczники, pochlebie, podatki, pobory
 I pany furyaty, opite tyrany

Pyszne. chciwe, wszeteczne, gorsze, niż pogany...“ — itd.

Lękał się więc poeta-ziemianin tak realnego obrazu wsi i wołał sławić za Horacym i Vergilim spokojnego, szczęśliwego oracza-pana. Jaskrawy również obraz położenia chłopa daje nam Siarczyński, pisząc: „Prawo mocniejszego, prawo siły i żelaza, tak w Polsce, jak w całym świecie wprowadziło i utwierdziło niewolę rolników, ale sroższą u nas, niż gdzieindziej“. Ł. Górnicki w „Rozmowie o wolnej elekcyi“ dodaje, że za bestye raczej panowie uważali chłopów, niż za ludzi i jedyny pod tym względem

wyjątek stanowiła ziemia krakowska, gdzie duchowni najczęściej posiadali włości.

Spółczeństwo chorowało więc na brak ludzi otwartych, na brak charakterów silnych — a poeci bali się widocznie losu Klonowicza i z dala trzymali swoją Muzę od realizmu. Toteż czytając tę sielankową literaturę, mającą już w tem jednostronnem sławieniu szlachyca-oracza pierwiastek panegiryzmu — chciałoby się ją odłożyć na bok z pewnym żalem, sprawiedliwym do autorów i tylko ten pierwiastek dydaktyczny, to co nam daje poznać pewne rysy życia obyczajowego, te półgębkiem wypowiedziane żale na brak twierdz, skarbu wojska — to tylko pociąga ku sobie nieco czytelnika. Z podobnem też usposobieniem duszy bierze się do ręki „Zabawy orackie“ St. Słupskiego wyd. w r. 1618 w Krakowie.

Poemat ten wydał w r. 1891 profesor Dr. Józef Rostafiński, załączając doń równocześnie Teodora Zawackiego „Memoriale Oeconomicum abo Pamięć robot i wszelakiego dozoru gospodarskiego każdego miesiąca służący jako dodatek do kalendarza gospodarskiego“ z r. 1616 i Wł. Stanisława Jeżowskiego „Oekonomię abo porządek zabaw ziemiańskich według czterech części roku“ wyd. w r. 1638 w Krakowie.

„Zabawy orackie“ Słupskiego wydane zostały po raz drugi dopiero przez J. Rostafińskiego, który także na wstępie do tego wydania opisuje egzemplarz pierwszego wydania z r. 1618. Krótka wzmianka o wartości „Zabaw“ zrobiona przez prof. Rostafińskiego, jakoby ten poemat nie był jedyną pracą poety St. Słupskiego zachęciła mię do napisania niniejszej rozprawki, jako owocu moich poszukiwań za owymi „innymi pracami“ tego autora.

O samem życiu Słupskiego możemy niestety tylko szczupłe wiadomości podać, gdyż nie znalazłem żadnej wzmianki o nim ani w aktach grodzkich ni w jakiejś bibliografii lub historii literatury. Trzeba więc ograniczyć się na datach, jakie nam sam autor w przedmowie do „Zabaw“ podaje, a resztę oprzeć na twierdzeniach własnych, mogących nieco wyjaśnić życie autora.

Jak sam w tytule swego dzieła podaje — pochodził on z Rogowa, wsi leżącej prawdopodobnie w dzisiejszej guberni kieleckiej, gdzie w XVI. w. istniał zbór kalwiński, zniesiony za panowania Zygmunta III. St. Orgelbrand w X. tomie swej Encyklopedyi podaje, że Słupski żył w końcu XVI. i pierwszych latach wieku XVII. Sam zaś poeta w swej przedmowie wspomina, iż od-

dawał on posługi jeszcze ojcu Stanisława Cikowskiego, podkomorzemu krakowskiemu, „który lata swe pobożne w cnotach wielkich prowadził. a z śmierci jego żałośni są nie tylko wszyscy obywatele Korony Rzeczypospolitej, ale i postronne narody.“ Podkomorzy był bowiem sławnym dyplomata i ekonomistą, a w r. 1598 posłował do Szwecyi, zaś w r. 1604 do Anglii. Będąc administratorem ceł koronnych, wydał ważne do historyi handlu polskiego dzieło: *W sprawach kupieckich fortelów szkodliwych skarbowi*“ Kraków 1602; „Instruktarz celny“ w r. 1601 i „Dekret o cudzoziemcach.“ Ojciec zaś jego, a dziad podkomorzycą, któremu Słupski poemat swój poświęca, był hetmanem królewskim tj. dowódcą gwardyi królewskiej i kasztelanem bieckim i znany był nietylko jako dyplomata, ale i jako pierwszy opiekun nowozałożonego zboru chełmeckiego i wydał: „Acta synodi colloquique Skryniensis anno 1567 celebrati.“ Później ów hetman królewski zagorzał protestant, przeszedł do Socyan i w ich sprawie był na Synodzie toruńskim w r. 1595. Być więc może, że nasz poeta był dworzaninem kasztelana, a później podkomorzego, a gdy ten zmarł wówczas młodemu podkomorzycowi i dworzani nowi przypominał się, ofiarując mu „Zabawy orackie.“ Prawdopodobnie podkomorzy porzucił ojca wiarę i przeszedł na łono kościoła za Zygmunta III., którego dworzaninem był podkomorzyc.

Cała przedmowa poematu, pisana prozą, jest pełna pochwał, panegiryzmu dla domu „zacnego“ Cikowskich. Poprzedza ją wierszem pisany panegiryk na „zacny“ klejnot starożytny Radwan, którym pieczętowali się Zebrzydowscy, Cikowscy i Uchańscy i „wiele znacznych domów“.

Dalej następuje przedmowa, pisana prozą, w której wspomina autor o swoim stosunku do domu Cikowskich, ofiarując Zabawy orackie „Jego Miłości Panu Stanisławowi Cikowskiemu z Wojśławic, podkomorzycowi ziemi krakow., czorsztyńskiemu, babimostskiemu, bocheńskiemu, wielickiemu starościcowi, dworzaniowi K. J. M. etc. Panu mnie wielce Miłościwemu.“ Ileż kładła znów w samym tytule! Młodzikowi, którego ojciec zasłużył się dla Rzeczypospolitej, poeta starszy wiekiem nie żałuje tytułów, a nawet zwie go „Miłościwym“ dla siebie panem. Pysła on więc temu swojemu dobrodziejowi ze swojej wsi rodzinnej „ten maluczki upominek“, (tj. Zabawy) „zaczynam się na większy“ nie zdobędzie i prosi go, by raczył dlań być zawsze „Miłościwym Panem.“ Ale dalej dla tego młodego dworza-

nina jeszcze więcej pochwał: „Staję tu przed zacną osobą W. M. dobrodzieja mego dla oświadczenia posług mych, którem oddawał Jego M. panu ojcu W. M., pewniem abowiem tego upatrując z wielu miar i cnót, które się w młodem lecie W. M. pokazują, iż W. M. mój Miłościwy pan idąc torem przodków swych zacnych, dójdiesz prędko i snadnie doskonałości ich“ (co to za cnoty były nie wiadomo i jak dziwny wniosek wysnuwa pochlebiający autor). A potem ile panegiryzmu, chwały dalej, kiedy poeta „naniższy słuźebnik“ chce dowieść, że rzeczywiście młody podkomorzyc będzie zacny i pełen doskonałości. „Jako bowiem — pisze dalej — ziele woniejące kwiat woniejący puszcza z siebie, tak z rodziców cnotliwych potomek pewnie będzie i już jest w cnotach i postępках pięknych rozśławiony (bo raptem dworzaninem jest). Taki ton panegiryczny, ta uniżoność poety wskazują nam dworaka, trzymającego się pańskiej klamki, który chociażby widział zło u pana, nie wystąpi przeciwko niemu, co też wnioskować możemy na pewno, skoro sam poeta w Zabawach widzi, że źle jest na dworach, ale tych nie tyka, bo „o prawdę się gniewają.“ Taki panegiryzm, dworactwo, trzymanie się pańskiej klamki i brak pod pewnym względem silnego charakteru — oto zły owoc humanizmu, który w naszej literaturze XVII. w. nazbyt rozpowszechnił się, ze szkodą dla dobrych stron jego.

Jak świadczy katalog uczniów uniwersytetu jagiellońskiego, podkomorzyc zapisany był w r. 1603. pod datą 14 Julii, jako „Stanislaus Stanislai Cikowski de Voislavice“ na uniwersytet, a pod datą 9. Junii 1608, zapisany jest tamże w poczet uczniów Almae matris „Albertus Stanislai Slupensis.“ Prawdopodobnie więc młody podkomorzyc po ukończeniu szkół dostał się na dwór królewski, a starszy znacznie od niego nasz autor „Zabaw orackich“, mając młodego swego syna, Alberta, na uniwersytecie się kształcącego, pragnął dlań świetniejszej karyery, może i wyrobienia dlań miejsca na dworze królewskim, spieszy do młodego „dobrodzieja“ swego „z upominkiem,“ ofiaruje mu swe usługi jako i przodkom jego ofiarował i prosi o „pamięć“, obiecując, że jeśli tylko na większy „upominek“ się zdobędzie, — to nie zapomni ofiarować go swemu mecenasowi, Miłościwemu Panu.“

Dla takich samych względów może, trzymając się silnie wygodnej pańskiej klamki, musiał być w młodości heretykiem,

byłe tylko przypodobać się naprzód panu kasztelanowi bieckiemu, a potem, kiedy za Zygmunta III. syn kasztelana, podkomorzy krakowski i właściciel czterech starostw, ojciec dworzanina królewskiego, zmienił ojców wiarę i powrócił nasz poeta na łono kościoła katolickiego.

O pochodzeniu autora, przodkach jego, trudno również coś pewnego powiedzieć — jak również nic pewnego nie można powiedzieć o jego wykształceniu, gdzie chodził do szkół itp. W Niesieckiego herbarzu mamy jednak krótką wzmiankę o Świętopełku Słupskim, pieczętującym się herbem: „Lis.“ Otóż czytamy tam, że „Słupski Swantopełk Sebastyan, tego herbu, podpisał akta rokoszu 1606 r. (Zebrzydowskiego, którzy pieczętowali się tak samo, jak Cikowscy, herbem Radwan). Miał za sobą Krystynę Oraczewską, pisarzównę ziemską krakowską; w Krakowie u św. Szczepana pogrzebiony; synowie jego Piotr i Stanisław i córki trzy, z których Barbara panięński sobie żywot zasmakowawszy, w nim 70 lat dopędziła i kresu życia swego w r. 1636 w Krakowie, przy temże kościele, w świątobliwych się aktach ćwiczyła, dom ten Boży w piękny aparat przystroїła. Teresa i Krystyna zakonnice sądeckie 1701 r. Jędrzej w Zakonie naszym (u Jezuitów) umarł w Sandomierzu 1679 r.“

Prawda, że notatka ta może nas utwierdzić w przekonaniu, że owym synem Świętopełka, Stanisławem, był nasz poeta, autor Zabaw orackich, a to ze względu na poczucie solidarności rodowej Cikowskich i Zebrzydowskich, ale z drugiej strony nasuwa się znów pytanie, czy tak rzeczywiście być mogło, czy ów Stanisław Słupski, herbu Lis, jest owym autorem Zabaw. Iluż to Jezuitów — jak twierdzi Brückner — wydawało swe dzieła pod imionami księży świeckich, Słupskich, Paulinów, Linowskich itd. Wielkopolanin Łaszcz, wydawał cięte swe pisma pod firmą ks. Słupskiego, Paulina, Tworzydła, Isiory, Żebrowskiego, Skargi nawet¹⁾

Wobec tego braku materiału, na którymby można oprzeć swoje twierdzenia, trudno stanowczy wniosek wypowiedzieć i trzeba zadowolnić się tylko wiadomością, że był on dworzaniem Cikowskich, żył z końcem w. XVI., a początkiem XVII. w. a o pracach jego błędne tylko wzmianki tułają się po bibliografiach i literaturach.

¹⁾ Brückner: Lit. pol. tom. I.

W Encyklopedyi Orgelbranda t. XXIII. znajdujemy krótką wzmiankę, że prócz Zabaw napisał Słupski „Krotofile“ wierszem, drukowane w Krakowie w r. 1616 w 8-ce i że tłumaczył niektóre ody Horacego, które przytacza X. Łachowski w dziele: „Emblemata Horatiana ex Epigrammatibus Joh. tum Nic. Kochanowsicium, Simonis Simonidis, Andreae Malski et Stanislai Słupski collecta wyd. r. 1648.“ O „Krotofilach“ prócz krótkiej wzmianki, że je pisał, nikt nie wie, prawdopodobnie więc zaginęły, a z owych niby wiernych tłumaczeń wybranych od Horacego — jak twierdzi prof. Brückner — mamy w owych „Emblematach Horatianach“ dwie próbki, które zamieścił tu student Fr. Cezary. „Emblematów“ mamy do dziś tylko dwa egzemplarze zdaje się w całej Polsce. Jeden z nich znajduje się w bibliotece w Szczorsach, a drugi w bibliotece Muzeum Czartoryskich w Krakowie. Po bliższem jednak przyglądnięciu się owym domniemanym nowym, nieznanym jeszcze prócz „Zabaw“ utworom — dochodzi się do przekonania, że są to wyjątki z „Zabaw orackich“ w niektórych zaledwie tylko miejscach przerobione. Dlatego słuszność przyznać musimy twierdzeniu M. Wiszniewskiego¹⁾, że rzeczywiście Fr. Cezary umieścił w „Emblematach Horatianach“ wyjątki tylko z „Zabaw orackich“, nie zaś jak twierdził błędnie Juszyński, jakoby Słupski przekładał w części Horacyusza.

Otóż na stronie 8 „Emblematów“ znajdujemy wiersz drukowany szwabachą. Jest to przeróbka Horacego Ody ks. II. 16. Przeróbkę tę poprzedza wyjątek z tej ody mianowicie zwrotka 14.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum,
Nec levis somnos timor aut cupido
Sordidus aufert.

W przekładzie oda ta brzmi:

„Szczęśliwy nader, gdzie mierność panuje,
Tam bojaźń Boża, tam cnota króluje,
Nie znać ubóstwa, dostaje wszystkiego,
Żywot spokojny nie pragnie cudzego.
Bez ceremonii żywie w swej swobodzie,
Je, pije, zawsze nie uśnie o głodzie,
Pomiernie żyjąc prowadzi swe lata,
Nie dba o pompę marną tego świata
Na małej rzeczy natura przestaje

¹⁾ Wiszniewski: Lit. pol. t. VI. str. 102.

Kontenta czego własny grunt dodaje.“

Pomijam to, że główna myśl tego wiersza to jest sławienie „umiernego żywota spokojnego, przestającego na małym“ powtarza się jakby jakiś „Leitmotiv“ w całym utworze Słupskiego, obleczone tylko w słowa coraz to inne, lecz wiersze od 5—8 włącznie są w „Zabawach orackich“ powtórzone na zakończenie wierszy 527—530 włącznie.

Drugi utwór, raczej tłumaczenie „wybranych ód Horacego“ przytoczone w „Emblematach“ Łochowskiego jest również tylko rozszerzeniem wstępu do „Zabaw orackich“ z małymi wyjątkami. Autor wybrał tylko wiersze zbliżone swą treścią do niektórych ód Horacego, które zamykały w sobie filozofię starożytnego poety, zastosowane do życia rolnika, pana szerokich latifundiów, oddanego „otium“ w zupełności, tej greckiej „*ἡσυχία*“, spokojowi ducha niezamąconego troskami o chleb powszedni ni o urzędy, a tem mniej o skarby, dochody, bogactwa i zaszczyty, bo te dawało już Rzymianinowi-bogaczowi samo stanowisko społeczne, chronione niesprawiedliwymi prawami. Przytaczam tutaj tylko początek tłumaczenia znajdującego się w „Emblematach“, gdyż reszta jest taką samą jak i w Zabawach.

„Szczęśliwy to człek, który bez kłopotu
A bez chciwego nabywania złota
Które nikomu zbawienia nie daje
Torem przodków swych na rolę przestaje.
Szczęśliwy ten jest, który wszech trudności
Próżen, — ojczyste wołem orze włości
Serce od lichwy mając odwiedzione,
Rola najlepsza, rola klejnot drogi
Buduje gumna, kopy, stawia brogi,
Ta skarby mnoży, ta nas wychowała,
W każdej potrzebie dostatku dodała,

.....
O rola smaczna miła i kochana
Matko uprzejma, nam na żywność dana
.....

Szczęśliwy nader co z tobą przestawa
Pracą swą żywie, Bóg mu wszystko dawa,
Nie wysadza się na zbytnie potrawy
Na próżne stroje na wydworne sprawy

Ale w domku swym usiadszy w pokoju
O *prawie* namniej, nie myśli o boju.

Sam sobie wolen, inszym nie hołduje
Drzwi i pałaców pańskich nie pilnuje,
O zabobony nie dba tego świata
Nie przekłada się na wozy, na konie,
Raczej za ten koszt myśli o zagonie.“

itd.

Jak z tego znów wyjątku widać, umieścić Cezary w „Emblematach“ jakgdyby pierwszy krytyk — prawdopodobnie te wiersze, które jasno dosyć wykazywały zależność Słupskiego nie tylko od Horacego poszczególnych ód, ale i od Vergilego Georgik, zwłaszcza ustępu zaczynającego się od słów: „O fortunatus nimium sua si bona norint agricolae!“

Taką więc byłaby spuścizna literacka, jaką mamy po St. Słupskim. „Krotofile“ wspomniane w bibliografiach, miały być wydane w r. 1616., lecz prócz tej wzmianki jedynej nie możemy nic o nich powiedzieć, a z przytoczonych powyżej wyjątków musimy wnosić, że nawet i wybranych ód Horacego czas nam nie zostawił, bo wspomniane tłumaczenia nie są przecież niczem innem, jak tylko wyimkami przedrukowanymi z „Zabaw orackich,“ a jednak może być, że nasz poeta wywiązał się ze swej pięknej obietnicy, danej swemu „Miłościwemu Dobrodziejowi,“ i zdobywszy się na „większy upominek,“ niż „Zabawy,“ posłał je swemu panu — przecież na pewne twierdzić tego nie możemy, bo o tem wzmianki nigdzie nie ma. Pozostały więc nam tylko „Zabawy orackie,“ które nietyle ważne są dla historii literatury jako utwór poetyczny, ale raczej jako przyczynek do lepszego poznania naszego obyczajowego życia z początkiem XVII. w.

Poemat cały poprzedzony jest panegirykem na „zaczny klejnot starożytny Radwan,“ którym pieczętuje się „dom przedni i zaczny Zebrzydowskich (rokoszan!), szlachetny dom Cikowskich i znaczny Uchańskich“, a kończy go autor wnioskiem pochlebcy, że skoro tak „zaczni byli przodkowie, to i potomkowie zawsze sławni i cni będą bohaterowie.“ Razi zaś taki wstęp tembardziej, że poeta w dalszym ciągu utworu, kiedy mówi o zabawach czasu wiosny, ma chęć wytknąć niejedno zło dworzaninom, a więc swojemu mecenasowi, lecz hamuje się w zapędzie satyrycznym, wspominając tylko mimochodem:

„Mać też człek dworski zabaweczki swoje,
Ale już różne, których pióro moje
Wypisać nie chce, nie śmie, nie wiem czemu,(?)
Mówi, że teraz nie jest czas po temu.
Mówi, że się dziś o prawdę gniewają
A za pochlebstwo opatrzenia dają.“

Jeśli więc miał śmiałość przyznać, że wiele jest złego w dworskiem życiu, to powinien był tę „prawdę“ wypowiedzieć, a nie strzelać z za płota i do tego przyznawać się milcząco, że pochlebia swemu „Miłościwemu Panu.“

Po tym panegiryku następuje prozą pisana, długa dosyć, dedykacja poematu „Jego Miłości Panu St. Cikowskiemu z Wojsławic — podkomorzycowi ziemi krakowskiej itd. w której autor wylicza cnoty przodków jego i obiecuje mu postać „większy“ niż „Zabawy“ upominek, jeśli się nań tylko zdobędzie.

Po takim wstępie zdawałoby się, że autor przystąpi od razu do wyliczenia owych zabaw oracza w poszczególnych porach roku, jednak tego nie robi, tylko wierszem jedynastozgłoskowym sławi życie rolnika, zaczynając tak samo, jak Horacy swoją odę: „Beatus ille...“

Szczęśliwy to człek który bez kłopotu,
I bez chciwego nabywania złota,
(Które nikomu zbawienia nie daje)
Torem swych przodków na male przestaje.

Mało tu polotu, fantazyi, ale za to wiele sławienia dawnych lepszych czasów. Jest on więc jak i poeci niektórzy okresu augustowskiego „laudator temporis acti“ np.:

Przodkowie naszy w rolę się kochali,
A o kontraktach, jak dziś, nie słychali,
A mieli wszystko, wszystkiego gwałt było
Dostatek wszelki, pojrzyć było miło —
a wszystko to trzeba zawdzięczać „roli,“ bo
Ta z ojcem naszym nastąpiła od wieka
Ta przodki nasze wszystkie wychowała,
W każdej potrzebie dostatku dodała.“

A przytem żyli przodkowie „miarą“ i szczęśliwymi byli dlatego wieczorami zimowymi nieraz miło wspomnieć:

„Co dziś za czasy i ludzie nastali,
A jacy przed tym za przodków bywali.“

bo

„Gdy potym miesiąc z Baranem nastanie
Wodnik z Rybami, już odpoczniesz panie“.

Tyle więc wszystkiego piękna, tyle odczuła tylko dusza poety naszego, nie wrażliwa widać na piękno przyrody, lecz za to obdarzona zmysłem satyrycznym, który dlatego tylko czyni Słupskiego jednym z ważnych poetów-pisarzy XVII. w.

Prócz całej tej poezji w opisach pór roku i satyrycznych uwag o naszych obyczajach — wylicza autor nasz wszelkie zajęcia gospodarza-rolnika, stawiać nad wszelkie inne prace, rolnictwo. To też porównując te pochwały rolnictwa w „Zabawach“ z „Satyrem“ Kochanowskiego, dziwić się należy albo jednemu albo drugiemu, dlaczego jeden z nich gani to rolnictwo, a drugi chwali. Wszak przed kilkudziesięciu laty wołał z oburzeniem „Satyr“:

„Skowaliście ojcowskie granaty na pługi,
bo dawniej

Kmiecia to rzecz... patrzeć rolęj była
A szlachta się rycerskiem rzemięśłem bawiła.“

dziś

„W przyłbicach kwoczki siedzą abo owies mierzą,
Kiedy obrok woźnice na noc koniom bierzą,
Kotczy — to nadzieźny koń, a poczet zaś — woły,
Które stoją i w stajni i tyle stodoły.

To już rotmistrz, co fuka na chłopcy u pługą.“

Znać, zestarzał się szlachcic-ziemianin, którego przed laty wioził koń na „boje, turnieje lub łowy“, skoro dziś we dworze wiejskim gospodarna Ceres rządzi, wesoło, szczęśliwie a Mars się na to nie oburzy nawet, że stary rumak bojowy ciągnie dziś na roli „pocziwy“ pług. Ale Kochanowski chwalił, na starość wygodne życie ziemianina a pełnym dzbanem częstował tylko gościa w cieniu rozłożystej lipy, tymczasem oracz Słupskiego, nietylko że w cieniu drzew prostuje spracowane członki, ale

„siadający sobie w chłodzie

Pod drzewem pięknym, abo gdzie przy wodzie,

Gdzie woda szumi, a ptacy śpiewają,

Ze wszelkiej miary uciechy dodają,

Na robotniki mile poglądając,

Czasem też dzbana nieco potrząsając,

Uśnie tak smaczno na zielonej trawie“.

Stąd widać, że poeci ziemianie mnożą się na wsiach, nie

dbając o krytykę, piszą dla siebie lub swych dobrodziejów, sławią tę wieś jak umieją i oburzają się na życie burkowników, dworzan i mieszczuchów. Ale tak Kochanowski, jak i Słupski przyczynę złego widzą tylko w zbytku, bo Satyr szukając odpowiedzi na pytanie:

„Cóż wždy w tem jest dla Boga! iż będąc takimi
Gospodarzmi, zdacie się przedsię ubogimi?“

znajduje odpowiedź na to w zbytkownem życiu szlachty, bo

„Zbytek sąsiedzi! Zbytek, który jako morze

Wszystko pożrze, byś mu pchał nie wiem jako sporze;“

Różnica między Kochanowskim a Słupskim jest prócz innych ta, że Słupski rozwadnia myśli Kochanowskiego, więcej się w szczegóły bawi, bo Kochanowski kilkoma wierszami kreśli zbytek, w czym się on u szlachty objawia, a Słupski nie zapomni przy wyliczeniu prac w poszczególnych porach roku, pomówić to o zbytku w strojach, to znów w potrawach, wozach itp.

Patrzmy jak krótko a dosadnie maluje zbytek Kochanowski:

„Da kto pięćdziesiąt potraw — da on tyle troje;

Ty go upoisz — a on i woźnice twoje;

Ty w rysiu — on w sobolu; ty na czapce złoto —

On ma i na trzewiku, chocia czasem błoto;

U niego obercuchy szersze niż u kogo

Od kabata sto złotych — to jeszcze nie drogo...

By też najwięcej przegrał nic go to nie smuci,

Jeszcze nad to chłopiętom ostatek rozrzuci.

Pochlebce to jego dwór, a rada — zwodnicy;

Odźwiernych mu nie trzeba, strzegą drzwi dłużnicy,

Na tego wy robicie, ten was wdawa w długi,

Ten was z wiosek wyzuwa i obraca w sługi.“

Tak samo narzeka i Słupski na zbytek w potrawach, pićiu, stroju, na utratników, lekkomyślników i leniuchów, ale dłużej się nad tem rozwodzi i więcej szczegółowo. A obok Słupskiego stoi cały zastęp pisarzy, poetów i prozaików, którzy jedynie złó widzą w zbytku; nawet tak samo niemal, tylko surowiej, dowcipniej smaga marnotrawców później Krasicki. Patrząc zaś na życie oracza Słupskiego w ciągu roku, widzimy, że nie wiele różni się ono swym trybem od Rejowskiego pocziwego człowieka, ta chyba w pisaniu różnica między nimi, że Rej zdrobniale wylicza owe różne „przypadki“ człowieka pocziwego, który w każ-

dej porze roku „różnych a rozkosznych czasów i krotochwil w swoim onym spokojnym a pomiernym żywocie używa,” a Słupski rymem to samo mówi. Bo i cny oracz Słupskiego szczęśliwy a pomierny żywot wie dzie, bo

„ bez kłopotu
I bez chciwego nabywania złota
Torem przodków swych na male przestaje,
Trawi wesoło w skromności swe lata
Żywie pobożnie nabywając chleba
Pracą swą wierną; wzywa Pana z nieba,”

szanując i kochając tę smaczną rolę, miłą i ukochaną, ten klejnot drogi, która przodki nasze wszystkie wychowała, a którą

„ czić mamy słusznie i szanować
Kochać się w roli trzeba i pilnować,”

Niedbałych i utratników zaś

„Nędza wściera, trapi niedostatek
Co mieli z ciebie, zgubili ostatek.”

I z uniesieniem prawdziwem woła autor za Vergilim:

„Trzykroć szczęśliwy, co rolą z przestawa
Pracą swą żywie, temu pan Bóg dawa
Nie wysadza się na zbytne potrawy
Na próżne stroje na wydworne sprawy,”

lecz żyje „skromniuczko“, nie dbając o „dworską polewkę“ ni o „cudzy kufel“, gdyż woli przestać na „karmnej gąsce“ w swoim domu. I nie chciwy ten oracz ani na urzędy ni mienie cudze, jure caduco nabyte, ani przekłada się na wozy, na konie, nie szuka za morzem żywności, nie sprowadza ich z obcych krajów i cudzoziemców nie bogaci i ani go handel ni trybunał nie wyrwie z tego zaczarowanego koła spokoju, zwłaszcza, gdy na swym przestaje i zdrowiem Bóg go darzy. Dlatego swobodną jest myśl jego:

„Kredytorowie za nim nie wołają
Ani za uchem pieskowie szczekają,
Nie wie o pozwie, nie zna banicyjej,
Siedzi cichuczko na swej kondycyjej.”

Tak samo i Rejów oracz „bezpieczny“, z rozkoszą przechodzi się między „onymi rozkoszkami swymi“, tak, iż wszystko zdaje się doń wołać: „Używaj miła duszo wszystkiego dobrego dosyć.“ Więc siedzą obaj ci ziemianie, starszy Rejowski i młodszy Słupskiego w swoich dworach, spokojni, swobodni a obo-

jętni prawie na sprawy cudze, a może i na swe stanowisko polityczne — bo i cóż ich ono może obchodzić, skoro pod względem politycznym i społecznym oni już swego dawniej dopieł i tylko jak trzeba będzie, zawołają do króla: „Tyś naszym królem, my twoi panowie!“ A we wszystkim — zdaje się im — zgadzają się na wolę bożą, bo z Bogiem trzeba się „bracić,“ robić wszystko z bojaźnią Bożą, a z wiernem dziękowaniem Jemu, gdyż „inne handle nie stoją za jaje.“

Cały ten wstęp jest to naśladowanie Horacego: „Beatus ille...“ i Vergilego: „Fortunatos....“ tylko że ta myśl zawarta w odzie Horacego jest tu rozwałkowana, w różnych słowach przedstawioną — a pierwiastku dydaktycznego tu może więcej niż u Horacego. Bo Słupski oburza się tu nie tylko na leniwych, utratników, dworaków, pochlebców, lecz gniewają go i zbytkowne stroje białogłów, które noszą u sukien długie podolki:

„Którymi panie ziemię umiatają,
Ach i wstyd wspomnieć same się szargają;
Drogich materyi na szaty szukają:
Cóż po nich, gdy się w niwecz obracają.
Kupiłby rolę (!) za to, co się włóczy,
O miły Boże, patrząc bolą oczy.
Gniewa się oracz; utrat tych żałuje,
Ale iż bacz, tego nie zhamuje.“

Gniewał się Rej, Kochanowski, Zbylitowski, Słupski i późniejsi na ow zbytek, rujnujący wszystkich, podczas gdy skarb świecił pustkami, ale widać, że Słupski sam już innej rady nie widzi na to zło i pociechy naprawienia go, skoro mówi, że tego zła i zbytku, a w ślad za tym i upadku naszego, nic już „nie zhamuje.“

I kiedy oracz w swym spokojnym dworze widział, że zbytku „nie zhamuje,“ to Orzechowski polityk wołał: „Zginiemy.“

Po tym wstępie, zatytułowanym „Zabawy orackie“ następuje opis poszczególnych pór roku, poczynawszy od wiosny. Na wiosnę, kiedy „ziemia farbista“ stroi się w trawy, a

„ptacy pod niebiosy

Rozlicznych głosów i nut dobywają,

A jakoby się sobie sprzeciwiają“

czekają już oracza zabawy;

„Bo abo z drzewa złą gałąź odcina

A dobrą szczepi aby rosła ina“

lub też zajmuje opisem prac, które autor wylicza rymami, nie zaniebując wspomnieć i o pracach zimy ani z lekka dotknąć życia dworskiego i „burkownika“ biczem satyryka, kończąc opis krótką nauką dla próżniaków: „Otia dantvitia.“

Zabawiwszy czytelnika — jak sam mówi — tym opisem zajęć gospodarskich przystępuje do opisu „zabaw lata wesołego“, podczas którego

„Patrzając w pole radują się oczy

Wszystko się śmieje, wszystko się zieleni.“

A choć mu ono z pracą większą przychodzi, to za to zina będzie „z próżnowaniem,“ bo z lata zysk weźmie ze swej pracy oracz i może wesół i szczęśliwy wołać, jak Rejów człowiek: „Używaj miła duszo, masz wszystkiego dosyć.“

Pracowita czeladka napęlnia stodoły i gospodarz staje się z dniem każdym bogatszy i „ma dość wszystkiego.“ A w tym zarządzie pomaga mężowi „jego przyjaciel prawy,“ żona jego, pracowita, a nie leniwa i ociążała jak inne małżonki „nie-rolniczeki.“

W lecie ma gospodarz czas przysłuchać się pasterzowi, „krzyczącemu na piszczałce pod dębem“ lub usiadłszy w cieniu drzew, nad szumiącym potokiem przysłuchuje się jak

„ . . . ptacy śpiewają,

Ze wszelkiej miary uciechy dodają,“

to znów — jak Kochanowskiego gospodarz — sięść pod lipą i potrząsać dzbanem, jak niegdyś Horacy robił, „sub arta vite bibens.“ Widać jednak z opisu zatrudnienia oracza i jego żony, że oracz rzeczywiście „bawił się tylko w rolnika, gdy tymczasem żona jego musiała o całym gospodarstwie myśleć, „wszystko domostwo swym torem“ prowadzić, tam i sam biegać

i doglądać sama

Bojąc się szkody i słów złych (!) od pana.“

a zwłaszcza „dziateczki nie próżnować uczy, także czeladkę,“ przestrzegając wczasów swego miłego pana,

„A nakarmiwszy domownicy wszystkie,

Zaś opatruje swe inne pożytki.“

A więc żona oracza

„Nie tylko w kuchni, będzie i w oborze,

W chlewach, w piekarniej i w każdej komorze,

Nie tylko w gumnie, gdy młóćą w stodołę,

Ale też biegać nie leni się w pole.

Dogląda swego, biega i pracuje,“

podczas gdy zacny małżonek „każe“ tylko „zażynać na chleb, na kołaczę, a mając przy sobie gromadę czeladzi,“ może rzeczywiście sam siedzieć w chłodzie i dzbana potrząsać i w myśliwego się bawić — a potem już spracowany (!)

Uśnie bezpiecznie w swoim domu,
Nie przerwie nikt snu, nie winien nikomu.
Nazajutrz także wesoło gdy wstanie,
Nie trapi go nic,“

bo przecież pracował, nie żył cały dzień pracą drugich, a żona nie zasłużyła sobie „na rękę pana.“

I taki „pracowity“(!) gospodarz nie jest próżniakiem, którego ze snu „kłopot i smętki budzą.“

Widać więc, że żona jego więcej pracuje niż „cny“ mąż-oracz, który razem ze starożytnym Rzymianinem pamięta na nawoływania Horacego w Odzie II. 3.

„Aequamemento rebus in arduis
Servare mentem
.

Seu maestus omni tempore vixeris
Sen te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni.“

To też nietylko nasz gospodarz z XVII. w. spi spokojnie w nocy, ale i w dzień

„Uśnie smaczno na zielonej trawie
Po onej pracy i miłej zabawie“

i na wiosnę i w lecie pamięta o swem miłem „otium,“ bawiąc się nieraz w myśliwego — a smutku on nie zaznał wcale bo od tego żony głowa.

Nie dziw więc, iż wygodnem było takie życie oracza i że przyłgnęli do tego „pomiernego żywota“ potomkowie rycerzy dawnych, którzy w bojach osiwieli, że skowali ojcowskie granaty na pługi, bo i spokój mieli i dochody piękne bez pracy. A taki spokój błogi ducha, nie długo panował, bo i pan na wsi żyjący odwykał od wojny, wołał tylko na posła swej ziemi, by nie uchwalał podatku na wojsko, pospolitego ruszenia a sam leniwał coraz bardziej i leniwało też społeczeństwo, gnuśniało, pragnąc żyć zdala od spraw politycznych od urzędów, bo te trudami darzyły. I za lenistwem ciała szło lenistwo ducha — upadek stawał się z dniem każdym pewniejszym, bo rozum swój

Polacy utopili za Sasów w dzbanie i zasadą było: żyć niby poczciwie, byle jeść było co, nie starać się o resztę, bo zasady mierności, spokoju Horacyusza weszły w szpik i kości całego społeczeństwa „Carpe diem quam minimum credula postero“ używaj dzisiaj, bo jutro, kto wie, co cię czeka — oto hasło coraz głośniej rozbrzmiewające w Polsce od drugiej połowy w. XVI.

„Jesienne zabawy“ zbywa Słupski już tylko kilkunastu wierszami, w których wylicza prace oracza, „radzącego się we wszystkim swej żonki życzliwej.“

„nie owej co rada

Kufel wytrąca, bo tej zła porada,
Owszem się jej strzedz ze wszystkim potrzeba,
Wywlecze z domu bardzo wiele chleba.“

Cóż to za krótki, ale straszny, czarny i smutny obraz upadku obyczajowego niektórych naszych sławionych szlachcianek z wieku XVII.! To co dziś robią zli synowie chłopscy na wsiach, że kryjomo przed rodzicami sprzedają karczmarzowi zboże na pijatykę, tem zabawiały się nie wszystkie wprawdzie, ale zdaje się wiele już szlachcianek w w. XVII., skoro autor widział takie, znał je lub słyszał o nich i napiętnował należycie.

W zimie już oracz wie dzie żywot, którego nawet bogowie starożytni mogli mu pozazdrościć.

„Usiadłszy sobie — jak gospodarz prawy,
Przy ciepłym piecu, abo u komina,
Z miłym sąsiadem napijasz się wina,
Albo też miodu doma syconego
Piwa dobrego prawie pszenicznego.
Każe piec gęsi, kapłony, kołaczę,
Częstuje, raczy przyjaciela,“

a z żoną rozprawia o gospodarstwie, o kłopotach życia dworskiego, o dawnych i dzisiejszych czasach, a zawsze

„Jedząc i pijąc u hojnego stołu.“

I cała praca jego — to nie praca dzisiejszego oracza, choćby i pana wsi, kłopotącego sobie głowę, skąd wziąć pieniędzy na robotnika, na podatki, bo ów „cny“ oracz wieku XVII.

„Abo każe wieprze karmne pobić
Półcie rozwiesza, a kiełbasy dzieje.
Wina przetacza, z beczki w beczkę leje
Dochód i insze pożytki rachuje,“

o rozchodach nie myśląc, bo ich nie miał chyba, że zbytkom chciał „folgować.“ A jednak Słupski mówi, że taki

„Dobry gospodarz nigdy nie próżnuje.“

Cóż więc mogło nazywać się w tym wieku pracą, skoro doglądanie robotników, sen w cieniu drzew, polowanie, kiedy czas pozwolił — nazywało się „nie próżnowaniem?“ A tych zabaw, raczej prac orackich tyle, że nawet Kochanowski nie mógł ich wyliczyć, a za nim i Słupski woła:

„Któż wyliczyć może wiejskie sprawy

Kto delicyje i pożytki wielkie

Uciechy wdzięczne i dostatki wszelkie?“

bo skoro nie czuł się na siłach mistrz słowa, twórca naszej poezyi J. Kochanowski, „krasomówca“, oddać piękności swobodnego żywota wiejskiego, lecz wołał:

„Wsi spokojna, wsi wesoła,

Który głos twej chwale zdoła?

Kto twe wczasy, kto pożytki

Może wspomnieć zaraz wszystkie?“

skoro pióro odmawiało posłuszeństwa w kreśleniu pięknych obrazów przyrody, a do wyśpiewania „rozkoszy“ wiejskich nie czuł się na siłach nawet mistrz, J. Kochanowski, więc i Słupski nie umiał wyśpiewać „delicyji i wdzięcznych uciech“ wsi i trzeba się było zadowolnić tylko powtórzeniem tej samej myśli co w „Sobótkach“ pieśni XI. i parafrazowaniem Horacyuszowego: „Beatus ille“ i Georgik Vergilego: „O fortunatos....“

A skoro powtórzył jedną myśl, nie zawahał się rozwadniać i innych myśli Kochanowskiego, u którego ziemianin

„..... uczciwie

Bez wszelakiej lichwy żywie,

Pobożne jego staranie

I bezpieczne używanie.“

To też z uczuciem szczerem, kiedy tylko zdarzy się sposobność, przy opisie zajęć w tej lub owej porze roku, sławi poeta cnotliwy a mierny żywot oracza i wartość roli:

np. „Rola najlepsza, rola klejnot drogi,

Buduje gumna, kopy stawia, brogi;

Panem natychmiast uczyni nędznika,

Żywi bogacza też i rzemieślnika.“

Ona i dziś tak samo jak za praojców, mnoży skarby, jest dla nas matką uprzejmą, miłą i kochaną, którą też

„.....” czcic mamy słusznie i szanować
Kochać się w tobie trzeba i pilnować.“

Najwięcej jednak pierwiastku dydaktycznego zawarł poeta w opisie „Zabaw zimie.“ W zimie czekają rolnika tylko same zabawy i prawdziwy odpoczynek, a całą jego pracą to zabawa z przyjaciółmi, rozmowa przy kominku z małżonką, a kiedy gość odejdzie, to w wolnych chwilach gospodarz

„.....” albo każe wieprze karmne pobić,
Połcie rozwiesza, a kiełbasy dzieje.
Wina przetacza, z beczki w beczkę leje,
Dochód i insze pożytki rachuje,
Obory, chlewy ciepłem opatruje,

rachując się zawsze z mieszkciem i ostrożnie poczynając z rozchodami domowymi. A tymczasem rozważa on swój „pomier-ny żywot“ z żywotem utratników, którzy przez zbytek różnego rodzaju niszczą swoje zdrowie i majątki i łatwo popadają w grzech, bo

„kto w próżnowaniu leży

Jak z proce kamień, grzech do niego bieży.“

Nie potrzebuje też sprowadzać niczego z „kramów“, bo on

Ma co jeść, co pić, sukno, płótno w domu,
Też i obuwie; nie da nic nikomu.
Może z swej wełny dać urobić czapkę,
Delią sładze, kopieniak¹⁾, karwatkę
Bót też wołowy, a ciżmy cielęce
Dobre, jak owy co żółte panięce.

Dlatego to w Polsce brak pieniędzy, gdyż je „indziej“ wysyłamy

„Za sukna drogie, za korzenia zbytnie,
Za materyje owy niepożytnie
I za safian, za picia kosztowne.
Też i za fraszki włoskie niepotrzebne.

Rada dobra nietylko dla naszych praojców, ale i dla nas.

Wyliczywszy owe próżne utraty przechodzi teraz poeta-moralista do zbytku w strojach, który opanował nie tylko bogaczy ale i tych

„.....” którzy dostatku nie mają
A na te zbytki tak się wyciągają.
Dziwna rzecz, że dziś karazyj nie znają,

¹⁾ szata wierzchnia od deszczu, bez rękawów.

Snać i na lundysz¹⁾ słudzy się gniewają,
Szukają barwy coby od bławata,
Choć w tym bławacie najdziesz i jałata²⁾,
Nietylko szlachtę.

A w owym zbytku przodują dziś magnaci, a w ślad za nimi
idzie reszta szlachty, którzy siłą się na to

„By też i wioski zbydź i chłopki zastawić
Od adamaszku przecię barwę sprawić.
Szatę sobolą, pałasze, kobierce
Adziamskie³⁾.

Za psa bróg zboża abo też za ptaka
Nic bez muzyki, także bez śpiewaka.

Jakżeż to narzekanie na marnotrawców przypomina Krasickiego „Marnotrawstwo.“ I dalsze wiersze, w których wyrzuca zbytek w koniach i wozach, powtarzali za Słupskim aż do końca wieku XVII. następcy naszego poety. Tu jednak z żalem wspomina dawniejsze czasy, w których nietylko ludzie bogatszymi byli, lecz przede wszystkim bili się mężnie na wojnach. Dawniej

„Dobry był wałach doma uchowany,
Wóz na dwa konia i chotczy kowany.
Siadło ich kilka; a dziś dwie osobie
Siedzą w karecie tyłami do siebie.
Oną machinę prowadzi sześć koni,
Wóz tylko cięży, nie ciężą dwa oni.

Brak również ówczesnemu społeczeństwu pomierności w jedzeniu i piciu, więc Słupski wraz z innymi również i te wady wytyka tylko z większą ironią, a raczej sarkazmem może. Ta wielka ilość potraw wyszukanych, przyprawionych zagranicznymi korzeniami pochłaniania znaczną ilość pieniędzy, zwłaszcza że i tych korzeni nie szanują słudzy, bo

„One polewki drogie wylewają
Co kosztowały z swemi zaprawami,
Więcej niżli rzecz płyną rynsztokami,
Po ziemi pełno pieprzu i szafranu
A jakoż sporo ma być temu panu?“

A ileż to dopiero wydaje się pieniędzy na owe wety, cukry, winna, pomarańcze, figi, marcypany, migdały, kasztany?

¹⁾ cienkie sukno angielskie.

²⁾ nicpoń.

³⁾ perskie dywany.

„Wiele do roku to wszystko kosztuje
Któż to wyliczy, kto prędko zrachuje?“

Ale Słupski nie zasklepia się tylko w swojej wsi, jego obchodzi
całe społeczeństwo, żal mu, że przez to skarb pusty, a gdybyś-
my się cieszyli tem, co nasza własna ojczyzna daje, to

„Byłoby za co walczyć i budować
Musieliby nas samsiedzi szanować!“

Tymczasem owi „samsiedzi“ nie dość, że biorą od nas grube
pieniądze za różne „fraszki,“ ale

„jeszcze się z nas pośmiewają
A słusznie, bo ich worki bogaciemy
Swoje ubożem, psujemy, niszczymy.“

Gdybyśmy szli torem przodków, gdyby nami chciwość nie
władnęła, łatwo obeszlibyśmy się bez cudzych krain i byłoby
u nas dość chleba i pieniędzy, a wówczas

„Tęskniłby Turczyn, Węgrzyn, Włoch, Niemiec
Też i Angielczyk każdy cudzoziemiec.“

Oracz zaś nie dba o cukry wina i przyprawy, bo dla niego na-
wet bez pieprzu

„Dobra pieczenia górna w tłustym wole,
Gąska pieczona, kapłon w rosole
I sztuka mięsa, albo cielęcina
Głowizna z chrzanem, z koprem jagnięcina,
Prosiątko tłuste, a szperka w jarzynie.“

A tak pomiernie żyjąc, nie dbając o pompę marną świata,

„Bez ceremonii żywie w swej swobodzie,
Je, pije zawsze, nie uśnie o głodzie.“

Ale nie tylko o tem pamięta oracz, aby żył wesoło, bez trosk,
ale też i zdala od wrzawy wojennej, bo lepszy kawałek chleba

„namniejszy w pokoju,

Niżli marcypan w trwodze abo w boju.“

I widzimy z tego przeglądu uciesznych „Zabaw orackich“,
że dyktowała je Słupskiemu przedewszystkiem chęć poprawy
zła, wykorzenia zbytku, coraz głębiej i szerzej wnikaącego
w społeczeństwo — a te wyliczania prac, trudów oracza, były
zdaje się pokrywką tylko mającą służyć za kanwę dla snucia
rad dobrych i zbawiennych dla społeczeństwa — a może i dla
młodego podkomorzyca. Dlatego żal nam, że tych rad ówczes-
nych nie słuchano, że ci pisarze-moralisci — jak mogli i umieli

— tak podawali lekarstwa choremu coraz bardziej społeczeństwu — a to społeczeństwo było głuche na wszystkie rady. Jakżeż mógł poeta sielankowy znaleźć posłuch dla swoich rad, skoro go nie znaleźli ówcześni mistrze słowa, jak Kochanowski, Modrzewski, Orzechowski, Skarga i inni?

Niema w „Zabawach“ wiele poetycznej fantazyi, rymy łatwe a wiersze poszczególne to jakby umyślnie tak ułożone, by tem łatwiej weszły w pamięć, stały się przysłowiami — język obfitujący w cudzoziemskie wyrazy, jednak czysty, jędrny nieraz — ale wśród tych rymem opisanych zajęć gospodarskich przegląda myśl zdrowa, dusza czysta, uśmiechnięta twarz poety-zemianina, który z pobłażliwym uśmiechem, bez żółci, karci to społeczeństwo, pragnie jego poprawy, by żywot jego był „szczęśliwy i świętobliwy.“ Przebija z tego utworu głęboki i szczery żal, nad tymi, którzy swym zbytkiem rujnują siebie, ubożą kraj — a skarb stoi pusty i nie ma za co „fundować“ fortec i wojen prowadzić. Znać, że autor miał szczere chęci zapobiedz złemu szerzącemu się coraz bardziej, próżniactwu i kwietyzmowi, przechodzącemu granice starożytnego „otium.“ I pięknym byłby ten zacny oracz, mógłby służyć za wzór, tak jak jego pracowita małżonka, gdyby nie hołdował zbyt Horacyuszowskiej zasadzie: „aurea mediocritas“ gdyby ją był lepiej rozumiał, gdyby chciał więcej troszczyć się o poddanych, o los Ojczyzny, niż o swe zabawy, polowania, dzban pełny, gdyby razem z poetą oburzał się na to zło, a mniej „ruminował“ w swej głowie o swych zabawach. Piękniejszym też wydałby się cały poemat, gdyby nie owo fatalne zakończenie utworu, że oracz

„Bez ceremonii żywie w swej swobodzie,

Je, pije zawsze, nie uśnie o głodzie.“

Możnaby wreszcie darować oraczowi tę chęć ciągłą bawienia się, spychania całej pracy na służbę i żonę, która „boi się złych słów od pana“ — a pocie ten brak fantazyi, — daru spostrzegawczego i opisywania przyrody, — skoro u niego prawdziwego uczucia wiele, a oburzenie się na zło takie szczere, serdeczne i podyktowane żalem głębokim, możnaby i mniej zważać na to okradanie zbyt wyraźnie i rozwadnianie myśli Horacego, Vergilego i Kochanowskiego, — niestety — wrażenie to dobre psują Zabawy przez owo fatalne zakończenie, przez to, że ten oracz zawsze taki spokojny, a tu „mury Rzeczypospolitej się rysują i takeśmy zginienia bliscy.“

Żyje on tylko dobrze choć i bogobojnie, ale zanaǳto dogadza żołądkowi, nie chce wprowadzić znać marcypanów, ale też i bojów poznać się boi, bo jemu chodzi o sen bezpieczny, byle tylko głodny spać nie poszedł.

To zakończenie jest może najstraszniejszym dysonansem, zgrzytem rozdzierającym uszy, fałszywym tonem wśród tej spokojnej wsi, nie chcącej wiedzieć, że „wnet nas Pan pogruchocze jako ten garniec gliniany, którego skorupki do dziś spoić ani naprawić się nie mogą.“

Wypisywać miejsca wspólne Zabawom z Horacego odami i Vergilego Georgikami byłoby rzeczą prózną, rozszerzyłoby pracę niepotrzebnie; naśladownictwo chyba zbyt widoczne, żeby je aż popierać cytatai. Cały poemat w miejscach, w których poeta sławi żywot oracza, jest przeróbką wolną, raczej parafrazą Horacego ody: „Beatus ille“ a nadto przypominają się ody I. 4, II. 3, 5, III. 3, 18, Ep. 14.

Tak samo też czerpał Słupski myśli, opisy, zwroty z Georgik V-go ks. II. począwszy od w. 458 i następnych, a jako naśladowca J. Kochanowskiego wziął sobie za wzór jego „Satyra“ i „Sobótki.“

Mimo to „Zabawy, orackie“ jako jedyna spuścizna literacka St. Słupskiego, są dla nas ważnem dziełkiem, służącem nie tylko do poznania charakteru poezyi początków XVII. w. ale także do poznania rysów obyczajowych tego czasu. Mają one w sobie wiele ducha nawskróś narodowego, a tylko powłokę humanistyczną i tym rysem różnią się od reszty utworów ówczesnych poetów i na nim też wzorował się późniejszy poeta Wład. Jeżowski, który do swej wierszowanej: Oekonomii wziął z „Zabaw“ około 200 wierszy, zmieniwszy tylko 11 zgł. wiersz na 13 zgłoskowy.

DODATEK VI.

do katalogu biblioteki nauczycielskiej za rok 1906.

Liczba porz.	Tytuł książki i dział	Liczba inwen.
I.		
1376	Hans Kraemer : Das XIX. Jahrhundert in Wort t. III. i IV.	6
1807	Adam Szelągowski : Pieniądz i przewrót cen w XVI. i XVII wieku w Polsce 1. t. Lwów 1902	49
II.		
1805	Karol Wróblewski : Zasady piękna w sztuce	61
1809	Wilhelm Wundt : Grundriss der Psychologie	62
1810	Jan Karłowicz : O człowieku pierwotnym (siedm odczytów) 1 t. — Lwów 1903.	63
III.		
1797	Dr. Baumeister A. : Pädagogik und Didaktik	106
V.		
1793	W. Dörpfeld : Troia und Ilion	341
1794	Das Schloss des Tiberius und andere Römerbauten	347
1795	F. Schloemann : Griechische Alterthümer (vierte Aufgabe; neu bearbeitet von J. H. Lipsius).	342
1796	Julius Beloch : Griechische Geschichte	343
1798	Dr. Theodor Schreiber : Kulturhistorischer Bilderatlas, mit einem Textbuche von Prof. Dr. K. Bernhardt.	344
1800	Richard Graul : Einführung in die Kunstgeschichte mit einem Bilderatlas	346
1799	Dr. Georg Warnecke : Kunstgeschichtliches Bilderbuch (ohne Text)	345
1801	Dr. Richter Opitz : Kulturbilder aus dem klassischen Alterthume 6 t.	348
1802	K. O. Müller — Dr. Fr. Welker : Handbuch der Archacologie der Kunst	349
1231	Pauly : Realencyklopädie (Neue Bearbeitung von Georg Wissowa) t. 5-ty	165
1811	J. Overbeck : Pompei	350
1812	Ferdinand Weck : Homers Odyssea (Nach Text und Kommentar getrennte Ausgabe für den Schulgebrauch Gesang IV-VI; X-XXIV.	351
1813	Ch. Huelsen : Das Forum Romanum — Rom 1905	352
1814	Rudolf Jacobs — Hans Wirz : C. Sallustii Crispi, opera quae super sunt. 1 t.	353

Liczba porz.	Tytuł książki i dział	Liczba inwen.
1815	Th. Lodewig — C. Schaper — Paul Deutike: Vergils Aeneis. 2 t.	354
1826	Handbuch der griechischen Archäologie von Max Collignon — deutsche Ausgabe von J. Friesenhahn	355
	VI.	
1816	Dr. Georg Frick: Aus deutschen Lesebüchern tom V-ty	425
1817	Jerzy Żulawski Prologomena, szkice i uwagi. — Lwów 1902.	422
1818	Tadeusz Pini: Pisma Zygmunta Krasińskiego — Lwów 1904 t. 8.	423
1820	Jan Kasprawicz: a) Wybór poezyi 1 t. — Lwów Lwów 1902 b) Chrystus, poemat społeczno-religijny 1 t. c) Uczta Herodyady, poemat dramatyczny 1 t. Lwów 1905. d) Salve regina 1 t. — Kraków 1902	424
	VII.	
1506	Thesaurus linguae latinae vol. I.; fasciculus VII—IX. „ II.; „ VII—IX.	117
	VIII.	
1807	Dr. Melehior Neumayr: Geologia ogólna (przeło- żyli z drugiego wydania niemieckiego Jan Za- leski — Zygmunt Neyberg — Stanisław Jani- szewski)	69
1806	Aleksander Jablonowski: „Ziemie ruskie Rzeczy pospolitej“ — Atlas historyczny	70
1819	Robert von Lendenfeld: Die Hochgebirge der Erde — Freiburg 1899.	71
	IX.	
1803	Kazimierz Mokłowski, Sztuka ludowa w Polsce: część I. dzieje mieszkań ludowych „ II. zabytki sztuki ludowej	
1821	Jakob Burekhardt: Kultura odrodzenia we Wło- szech. 2 t.	115
1822	Dr. Stanisław Kutrzeba: Historya ustroju Polski w zarysie. 1 t. — Lwów 1905	116
1823	Poczet królów polskich; zbiór portretów histo- rycznych; rysunki Matejki tekstem objaśniają- cym zaopatrzył Stanisław Smolka — August Sokołowski.	117

Liczba porz.	Tytuł książki i dział	Liczba inwen.
1824	XII. Dr. J. Lauterer: Australien und Tasmanien .	138
1825	XIII. Dr. J. Graetz: Die Elektrizität und ihre Anwen- dung — Stuttgart 1906.	88
1804	XV. Feliks Jasiński: Adam Łada-Cybulski, Sztuka polska-malarstwo.	20

II.

Część urzędowa.

II.

GRONO NAUCZYCIELSKIE

przy końcu roku szkolnego 1906.

A) Do nauki przedmiotów obowiązkowych :

L. p.	Nazwisko i stopień służbowy	U c z y ł	Tyg. godz.
1	Ignacy Rychlik dyrektor, obywatel honorowy Dębicy	historii i geografii w VIII	3
2	Ksiądz Cyprian Chotyniecki profesor	rel. o. gr. I-VIII po 2 godz. tygodn. i 2 egzorty	16
3	Ksiądz Mateusz Czopor dr. teologii, profesor w VIII. randze	rel. ob. łac. Ib, c, IIc, IIIb, IVb, Va, b, VI, VII, VIII, 2 egzorty	20
4	Julian Adamski zastępca nauczyciela	jęz. łac. Ic, pol. Ic, niem. Ic, gosp. kl. Ic 1)	17
5	Mikołaj Kaczkienowicz Bilński zastępca nauczyciela	jęz. łac. IVb, gr. IIIa, niem. Ib, gosp. kl. IIIa	17
6	Adam Danecki zastępca nauczyciela	jęz. pol. Ib, niem. Ib, IIa, IIIa, gosp. kl. Ib 2)	18
7	Mieczysław Dąbrowski nauczyciel	jęz. łac. Va, VI, gr. Va, 3) gosp. kl. VI 3)	17
8	Michał Gajewski zastępca nauczyciela	jęz. łac. IIIb, gr. IIIb, pol. Ia, IIb, gosp. kl. IIIb	17
9	Michał Gniady egzami. zastępca nauczyciela	z powodu choroby był na urlopie	
10	Antoni Janik profesor w VIII randze	jęz. łac. Vb, gr. Vb, VI, gosp. kl. Vb	16
11	Józef Janiów profesor	mat. IIIa, b, VI, VIII, fiz. IVa, b, VIII	20

L. p.	Nazwisko i stopień służbowy	U c z y ł	tyg. godz.
12	Józef Kantor profesor	jęz. łac. Ia, pol. VI, VII, VIII	17
13	Adam Kłodziński nauczyciel	hist. geogr. Ia, IIa, IVa, b, VI, gosp. kl. IVb	19
14	Jan Koim nauczyciel	mat. IVa, b, Va, b, VII fiz. VII	20
15	Franciszek Krischke zastępca nauczyciela	jęz. niem. IIb, Va, b, VIII, gosp. kl. Va ¹⁾	17
16	Władysław Krukowski profesor	jęz. łac. IVa, VIII, j. gr. VIII gosp. kl. VIII ²⁾	16
17	Piotr Mirtyński profesor	jęz. gr. IVa, pol. IIIa, b, Va, b, gosp. kl. IVa ⁶⁾	16
18	Franciszek Niewolak zastępca nauczyciela	w II. półr. na urlopie	
19	Jan Nowak prof. w VII randze	jęz. niem. IVa, b, VI, VII	16
20	Władysław Pec zastępca nauczyciela	jęz. łac. IIa, pol. IIa, IVa, b, gosp. w kl. IIa ⁷⁾	17
21	Józef Piątkowski nauczyciel	hist. nat. Ia, b, c, IIa, b, c, IIIb, Va, b, VI	20
22	Zygmunt Podgórski zastępca nauczyciela	jęz. łac. IIc, hist. i geogr. IIb, c, IIIb, gosp. w kl. IIc	19
23	Jan Turezyński zastępca nauczyciela	jęz. łac. IIb, niem. IIc, IIIb, gosp. w kl. IIb ⁸⁾	17
24	Filip Wohlmann egzam. zastępca nauczyciela	mat. Ia, b, c, IIa, b, c, hist. nat. IIIa	20
25	Adam Wolek profesor	jęz. łac. VII, gr. IVb, VII, prop. VII, VIII, gosp. kl. VII ⁹⁾	17
26	Jakób Wrzask zastępca nauczyciela	jęz. łac. Ib, IIIb, pol. IIc, od 3. gosp. kl. Ib	17
27	Jacek Zieliński prof. w VIII randze	hist. geogr. Ib, c, IIIa, Va, b, VII	18
28	Ksiądz Marceli Kozak katecheta szkoły wydz. żeńskiej.	rel. rz.-kat. Ia, IIa, b, IIIa, IVa.	10

Uwagi.

- 1) od 3. maja jęz. niem. Ib.
- 2) od 3. „ na urlopie z powodu choroby
- 3) od 25. „ „ „ „
- 4) od 25. „ jęz. niem. w kl. IIa.
- 5) od 25. „ jęz. łac. w kl. VI.
- 6) od 25. „ jęz. łac. w kl. Va.
- 7) od 25. „ jęz. pol. w kl. Ib.
- 8) od 3. „ jęz. niem. w kl. IIIa.
- 9) od 25. „ jęz. gr. w kl. Va.

B) Do nauki religii mojżeszowej:

Abraham Pomeranz w każdej klasie po 1 godz. tygodn.
razem 8 godz. tygodn.

C) Do nauki przedmiotów nadobowiązkowych:

- 1) Ignacy Rychlik, j. w. *hist. kr. rodzin.* w kl. VIII I, półr. tyg. 1
- 2) Ks. Cypr. Chotyński j. w. *jęz. rusk.* w 3 oddziałach „ 4
- 3) Antoni Janik j. w. *kaligrafii* w 2 oddziałach „ 2
- 4) Józef Kantor j. w. *śpiewu* w 2 oddziałach „ 4
- 5) Jan Koim j. w. *geometrii wyk.* w II. półr. w 1 oddz. „ 2
gimnastyki w 4 oddziałach „ 6
- 6) Adam Kłodziński j. w. *hist. kr. rodzin.* w kl. IVa, b,
w II. półr. VI „ 3
- 7) Zygmunt Podgórski j. w. *hist. kr. rodzin.* w kl. IIIb „ 1
- 8) Jacek Zieliński j. w. „ „ „ w kl. IIIa, VII, „ 2
gimnastyki w 3 oddziałach. „ 6
- 9) Gustaw Otremba, naucz. c. k. szkoły realnej, *rysunków odręcznych* w 2 oddziałach po 2 godz. tygodniowo.

Jul. Adamski j. w. *muzyki instrumentalnej.*

Zmiany w składzie grona nauczycielskiego

w roku szkolnym 1905/6.

Jego Cesarska i Apostolska Mość raczył najwyższem postanowieniem z dnia 3. lipca 1905 (resk. Ministerstwa Wyznań i Oświecenia z 11 VII 1905 L. 25.418) mianować tutejszego profesora *Ignacego Rychlika*, dyrektorem tegoż zakładu (resk. c. k. Rady szkolnej krajowej z dnia 3 VIII 1905. L. 26.812).

J. E. Pan Minister Wyznań i Oświecenia nadał posadę nauczycielską w ek. gimnazjum w Bochni, tutejszemu profeso-

rowi, *Franciszкови Stuszkiewiczowi* (resk. M. W. O. z 19 VI 1905. L. 19176. int. R. S. K. 5 VIII 1905. L. 23.027 a tutejszego profesora *Franciszka Krceka*, przydzielonego do ck. II. gimnazjum we Lwowie, mianował profesorem w VI. ck. gimnazjum we Lwowie (resk. M. W. i O. z 19 VI. 1905. L. 19.176 int. R. S. K. 5 VIII 1905. L. 23.027); wreszcie zamianował rzeczywistymi nauczycielami w tutejszym zakładzie: *Mieczysława Dąbrowskiego*, tutejszego zast. nauczyciela, *Jana Koima*, zast. nauczyciela w ck. gimnazjum z polskim jęz. wykładowym w Kołomyi (resk. M. W. i O. 19 VI 1905. L. 19.176 int. R. S. K. 5 VIII 1905. L. 23027) i *Adama Kłodzińskiego*, zast. nauczyciela w ck. gimnazjum w Podgórzu (resk. M. W. i O. z 28 VIII r. 1905. L. 30600 int. Pr. R. S. K. 12 IX 1905. L. 337).

C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła do tutejszego ck. gimnazjum, zast. nauczyciela *Franciszka Niewolaka* ze Stryja (resk. z 4 IX 1905. L. 24606) a tutejszego suplenta *Mieczysława Arndta* do ck. I. gimnazjum w Rzeszowie (resk. z 27 VII 1905. L. 23.687), Dr. *Mączewskiego Przemysława* do filii ck. V. gimnazjum we Lwowie (resk. z 31 VIII 1905. L. 22.973), *Mieczysława Psuję* do ck. II. gimnazjum we Lwowie (resk. z 13 IX 1905. L. 24.460) i egzam. zast. nauczyciela *Władysława Bursztyńskiego* do filii ck. V. gimnazjum we Lwowie (resk. z 28 I 3.724), tudzież zamianowała zastępcami nauczycieli kandydatów stanu nauczycielskiego: *Mikołaja Kaczkenowicza Bilińskiego* powtórnie (resk. z 29 VIII 1905. L. 29.009), *Juliusza Adamskiego* (resk. z 24 VII 1905. L. 24.721), *Władysława Peca* (resk. z 24 VII 1905. L. 21.065), *Michała Gajewskiego* b. aplikanta we Lwowie (resk. z 31 VIII 1905. L. 22.973), *Jakóba Wrzaska* (resk. z 13 IX 1905 L. 24.460) i *Feiwla recte Filipa Wohlmanna* (resk. z 13 III r. 1906. L. 8838).

Na urlopie bawili w I. półr. *Włodzimierz Bursztyński* (resk. M. W. i O. z 19 VI r. 1905. L. 20.078. int R. S. K. 30 VII) w II. półr. *Franciszek Niewolak* (resk. M. W. i O. z 13 I 1906. L. 48.211 05 int. R. S. K. 26 I 1906. L. 3.042) (resk. M. W. i O. 29 III L. 12.119; dla poratowania zdrowia *Michał Gniady* prawie przez cały rok (resk. M. W. Ośw. 29 III. L. 12.119) *Adam Danecki* od 3 maja 1906 i *Mieczysław Dąbrowski* od 25 maja.

Zatwierdzenie w zawodzie nauczycielskim i tytuł ck. profesora otrzymali rzeczywisci nauczyciele: *Józef Kantor* (rozp. ck. R. S. K. z 13 XI 1905. L. 46.108) i *Józef Jantów* (rozp. ck. R. S. K. z 30 VII 1905. L. 51.266).

Pierwszy dodatek pięcioletni przyznano: ks. *Chotynieckiemu* od 1 IX 1905 (rozp. z 18 IX 1905. L. 37.292), prof. *Józefowi Kantorowi* od 1 VI 1905 (rozp. z 4 XI 1905 L. 45.068) i prof. *Józefowi Janiowskiemu* od 1 I 1906 (rozp. z 14 I 1906. L. 1464.

II. Rozkład nauk.

A) Przedmioty obowiązkowe.

I. K l a s a.

Religia 2 godz. tyg. Zasady wiary i moralności katolickiej.

Język łaciński 8 godz. tyg. Na podstawie gramatyki przerobiono prawidłowe formy deklinacyjne i koniugacyjne. Z przykładów tłumaczono ustępy łacińskie i polskie, przyczem ćwiczeno uczniów praktycznie w analizie i budowaniu zdań, tudzież w składni najważniejszych rodzajów zdań pobocznych. Począwszy od listopada co tydzień jedno zadanie szkolne.

Język polski 3 godz. tyg. Elementarna nauka o zdaniu pojedynczem i o złożonem; ze zdań pobocznych wzięto tylko najpospolitsze; nauka deklinacji rzeczownika, przymiotnika i zaimka w głównych zarysach. Rozdzielanie wyrazów i interpunkcja. Z Wypisów: czytanie, opowiadanie i deklamacja. Prace piśm.: w I. półroczu co tydzień dyktat, w II. półr. naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne.

Język niemiecki 6 godz. tyg. Przerobiono w całości ćwiczenia Germana-Petelenza sposobem przez autorów wskazanym, treść ich rozszerzono w rozmówkach z uwzględnieniem ściśle przynależnego do każdej grupy materiału gramatycznego. Memorowano około 20 ustępów niemieckich. Co tydzień jedno zadanie szkolne.

Geografia 3 godz. tyg. Pojęcia wstępne z zakresu geografii fizycznej i matematycznej, tudzież ogólny opis części świata pod względem fizycznym i politycznym, a przedewszystkiem monarchii austriacko-węgierskiej i Galicyi.

Matematyka 3 godz. tyg. W I. półroczu Arytmetyka, w II. półr. Arytmetyka i Geometria na przemian.

a) **Arytmetyka.** Cztery główne działania liczbami całkowitemi i dziesiętnymi. Działania liczbami wielogatunkowymi, układ metryczny. Podzielność liczb. Wsp. podzielnik i wielokrotność. Ułamki i cztery działania temiż.

b) **Geometrya.** Pojęcia linii, a w szczególności prostej, linii kołowej i prostych w kole, pojęcia kąta i własności kątów, o liniach równoległych i kątach, powstałych wskutek przecięcia dwu prostych trzecią. Pojęcie trójkąta i rodzaje trójkątów. Suma kątów w trójkącie i o kątach zewnętrznych w trójkącie.

Co lekcyja ćwiczenie domowe. Na półroczu 3 zadania szkolne.

Historya naturalna 2 godz. tyg. Przez 6 miesięcy ssaki i ptaki, przez 4 miesiące letnię botanika. Wiadomości wstępne. Rodz. jaskrowate, krzyżowe, migdałowe, różowate, malinowate, jabłkowate.

II. K l a s a.

Religia 2 godz. tyg. Historya starego testamentu z uwzględnieniem chronologii i geografii biblijnej.

Język łaciński 8 godz. tyg. Powtórzenie materiału I. klasy. Uzupełnienie fleksyi formami nieprawidłowemi. Nauka konstrukcyi imiesłowowych i bezokolicznikowych. Nauka konjugacyi. Części mowy nieodmienne. Przegląd zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych. Przerobiono całą książkę ćwiczeń. Uczono się na pamięć sentencyi i niektórych ustępów prozaicznych. Co miesiąc 3 zadania szkolne, 1 domowe.

Język polski 3 godz. tyg. systematyczna nauka odmiany imienia, z uwzględnieniem odnośnych §§. głosowni, składnia rzędu, części mowy nieodmienne, pisownia wyrazów i imion obcych. Z Wypisów czytanie, opowiadanie i deklamacya. Prace piśm.: stosownie do potrzeby dyktat, zadania szkolne i domowe naprzemian trzy razy w miesiącu.

Język niemiecki 5 godz. tyg. Reprodukcyja rozbieranych i objaśnionych ustępów niemieckich, memorowanie ustępów głównie prozaicznych; część gramatyczną opracowano praktycznie. Ćwiczenia piśmienne co tydzień: dyktaty, streszczanie objaśnionych ustępów lub retrowersya. Raz na miesiąc zadanie domowe.

Geografia 2 godz. tyg. Szczegółowa geografia fizyczna i polityczna Afryki i Azji. Poziomy i pionowy układ Europy. Szczegółowa geografia południowej i zachodniej Europy.

Historya 2 godz. tyg. Dzieje starożytnego Wschodu, Greków i Rzymian, do upadku państwa zachodnio-rzymskiego.

Matematyka: 3 godz. tyg. Naprzemian arytmetyka i geometrya

a) **Arytmetyka:** pojęcie ułamków, rodzaje ułamków, zamiana ułamków zwyczajnych na dziesiętne i na odwrot. Działania ułamkami zwyczajnymi. Stosunki, proporcye; reguła trzech prosta, rachunek procentowy pojedynczy.

b) **Geometrya:** Powtórzono materiał z klasy I. Przystawanie trójkątów, zastosowanie tegoż. Prawa o trójkątach równoramiennych. Czworoboki i wieloboki. Bliższe własności koła i linii prostych w kole. Trójkąty, czworoboki i wieloboki wpisane i opisane na kole. Ćwiczenia i zadania jak w klasie I.

Historia naturalna 2 godz. tyg. Przez 6 miesięcy gady, płazy, ryby i bezkręgowce. Przez 4 miesiące letnie botanika i praktyczne oznaczanie roślin na podstawie przewodnika Rostrafińskiego.

III. K l a s a.

Religia 2 godz. tyg. Historia biblijna nowego zakonu.

Język łaciński 6 godz. tyg. Składnia zgody, składnia rzędu.

Ćwiczenia w tłumaczeniu z języka polskiego na łaciński. Czytano z Neposa żywoty: 1) Arystydesa, 2) Cymona, 3) Miltiadesa, 4) Temistoklesa, 5) Trasybula, 6) Epaminondasa, 7) Pelopidasa, 8) Hannibala. Celniejszych ustępów uczono się na pamięć. Co miesiąc 1 zadanie domowe, dwa szkolne.

Język grecki 5 godz. tyg. Z głosowni najpotrzebniejsze reguły, deklinacya, stopniowanie przymiotników i przysłówków, konjugacya czterech pierwszych klas czasowników I. konjugacyi. Ćwiczenia odpowiednie. Od 1. listopada co miesiąc 2 zadania, naprzemian szkolne i domowe.

Język polski 3 godz. tyg. Z gram. nauka o składni rzędu, systematyczna nauka deklinacyi z uwzględnieniem tych prawideł głosowni, które do zrozumienia przemian samogłosek lub spółgłosek we fleksyi imion były konieczne; części mowy nieodmienne.

Przeczytano częścią w szkole, częścią w domu, całe Wypisy, objaśniano i zdawano z nich sprawę w wielorakich kierunkach. Deklamowano 12 ustępów poetycznych. Zadania dwa na miesiąc, naprzemian domowe i szkolne.

Język niemiecki 4 godz. tyg. Powtórzenie deklinacji i koniugacji. Nauka o zdaniu pojedynczym. Składnia zgody i rzędu. Czytano, objaśniano i opowiadano ustępy niemieckie, deklamacja ustępów poetycznych. Rozmówki praktyczne na podstawie lektury szkolnej. Co miesiąc dwa zadania, naprzemian domowe i szkolne.

Geografia i historia 3 godz. tyg., naprzemian.

a) Geografia polityczna północnej, środkowej i wschodniej Europy, Ameryki i Australii. b) Dzieje wieków średnich.

Matematyka 3 godz. tyg. Naprzemian algebra i geometrya.

a) **Algebra**: Liczby skrócone; cztery działania niemi. Pojęcie liczb ogólnych. Cztery główne działania ogólnymi liczbami całkowitymi. Podnoszenie do kwadratu i sześciannu i wyciąganie drugiego i trzeciego pierwiastka. Ułamki ogólne.

b) **Geometria**: Równość powierzchni figur płaskich, przemiany figur geometrycznych, pomiar powierzchni figur prostokreślnych i koła. Proporcjonalność linii; podobieństwo trójkątów; prawa wynikające z podobieństwa trójkątów; podobieństwo wieloboków. Elipsa, hyperbola i parabola. Ćwiczenia i zadania jak w kl. I.

Nauki przyrodnicze 2 godz. tyg. W I. półroczu **Fizyka**. Ogólne i szczególne własności ciał. Nauka o cieple, źródła ciepła i ważniejsze wiadomości z ciepła promienistego. Z chemii wstępne pojęcia, opis najważniejszych pierwiastków i połączeń takowych z uwzględnieniem procesu palenia, na podstawie doświadczeń.

W II. półroczu **Mineralogia**. Opisanie ważniejszych i najwięcej rozpowszechnionych minerałów i skał, oraz okazywanie takowych uczniom podczas objaśnienia i podczas egzaminowania.

IV. K l a s a.

Religia 2 godz. tyg. Nauka o obrzędach kościoła katolickiego.

Język łaciński 6 godz. tyg. Z gramatyki użycie czasów i trybów, consecutio temporum, zdania poboczne, infinitivus, oratio obliqua, participium, gerundium, supinum; zasady prozody i metryki, hexameter, pentameter daktyliczny.

Ćwiczenia w tłumaczeniu z języka polskiego na łaciński. Czytano Caesara de bello Gallico I. IV. V. Od połowy

drugiego półrocza czytano Ovidiusa *Metamorph.* I. 89—263. Lektura prywatna: Caesar *de bello Gal.* lib. III. Deklamacya z Caesara i Ovidiusa. Co miesiąc dwa zadania szkolne i jedno domowe.

Język grecki 4 godz. tyg. Powtórzenie materiału naukowego kl. III. Konjugacya druga i czasowniki nieprawidłowe; ilościowościowo składnia rzędu i zdania, szczególnie warunkowe. Tłómaczenie przykładów odpowiednich. Co miesiąc dwa zadania, naprzemian szkolne i domowe.

Język polski 3 godz. tyg. Systematyczna nauka konjugacyi i składni w obrębie czasownika. Nauka o zdaniu złożonem, okresie, szyku i wierszowaniu. Czytanie, objaśnianie, opowiadanie, deklamacya. Co dwa tygodnie ćwiczenie piśmienne, naprzemian domowe i szkolne.

Język niemiecki 4 godz. tyg. Wypisy Germana-Petelenza przerobiono w całości. Deklamacya ustępów poetycznych. Z gramatyki Petelenza wzięto naukę o szyku wyrazów, zdaniu pobocznem i o przypadkach. Co miesiąc dwa zadania, naprzemian szkolne i domowe.

Geografia 2 godz. tyg. Fizyczna i polityczna geografia austro-węgierskiej monarchii.

Historya 2 godz. tyg. Dzieje nowożytne.

Matematyka 3 godz. tyg. Naprzemian algebra i geometrya.

a) **Algebra** : Nauka o równaniach stopnia pierwszego o jednej i więcej niewiadomych, tak ustawionych, jak nieustawionych. Reguła trzech złożona, rachunek procentowy, dyskontu, terminu średniego, mieszaniny i proporcjonalnego podziału.

b) **Geometrya**: Pojęcia stereometryczne. Rodzaje brył, powierzchnie i objętości graniastosłupów, walców, ostrosłupów, stożków, całych kul. Wielościany. Trzy zadania szkolne na półrocze, a co lekcyja ćwiczenie domowe.

Fizyka 3 godz. tyg. Na podstawie podręcznika wzięto naukę o magnetyźmie, elektryczności, o ruchu punktu i ciał w ogólności, maszyny pojedyncze, naukę o równowadze i ruchu cieczy, tudzież o równowadze i ruchu gazów, o głosie i świetle — wszystko na podstawie doświadczeń; wreszcie elementa z kosmografii.

V. K l a s a.

Religia 2 godz. tyg. Ogólna nauka wiary katolickiej.

Język łaciński 6 godz. tyg. Z gramatyki: Powtórzenie i uzupełnienie nauki o składni zgody i rzędu w połączeniu z ćwiczeniami stylistycznymi na podstawie lektury. Najważniejsze wiadomości ze starożytności i literatury. Czytano Liviusa I. i XXII. Ovidiusa Metamorph.: Diluvium, Deukalion i Pyrrha, Proserpina, Niobe, de Orpheo et Eurydice. Lekt. pryw. Ov. według wyborów uczniów Liv. XXI. Deklamacya Co miesiąc zadanie szkolne.

Język grecki 5 godz. tyg. Z gramatyki: Składnia zgody i rzędu. Ćwiczenia stylistyczne na podstawie lektury. Czytano Xenoph. Anabasis (wraz z prywatną lekturą), Cyropedyą w wymkach; Hom. Ilias. I. i II. Deklamacya z Homera Iliady. Lekt. pryw. Xenoph. według wyboru uczniów. Odpowiednie partye ze starożytności i literatury. Co półrocze cztery zadania szkolne.

Język polski 3 godz. tyg. Nauka poezyi i prozy. Najważniejsze tropy i figury. Oprócz lektury, zawartej w Wypisach, przeczytano w całości „Pana Tadeusza“ Mickiewicza. Deklamacya piękniejszych ustępów, tak z Wypisów jak z „Pana Tadeusza“. Zadań po 7 w półroczu.

Język niemiecki 4 godz. tyg. Czytanie Wypisów Wernera. Ćwiczenia w opowiadaniu i uczeniu się na pamięć celniejszych ustępów. Powtórzono najważniejsze zasady gramatyczne. 7 zadań półrocznie.

Historya i Geografia 3 godz. tyg. Historya starożytna aż do wojen punickich włącznie. Z geografii powtórzenie odpowiednich części.

Matematyka 4 godz. tyg. Algebra 2 godz. Geometrya 2 godz.

a) **Algebra**: W I. półroczu: Pojęcia wstępne i cztery główne działania liczbami całkowitemi, układy liczb, podzielność liczb, ułamki zwyczajne. W II. półroczu: Ułamki dziesiętne, cztery główne działania ułamkami, stosunki, proporcye. Nauka o równaniach w ogólności, a o równaniach I. stopnia w szczególności.

b) **Geometrya**: W I. półroczu: Pojęcia wstępne, linie, kąty, trójkąty, czworo- i wieloboki, koło, proporcjonalność odcinków. W II. półroczu: Podobieństwo figur płaskich, zasto-

sowanie u koła twierdzeń o podobieństwie, powierzchnie figur prostokreślnych, pomiar koła.

Trzy zadania szk. na półr., a co lekcyja ćwiczenie domowe.

Historya naturalna 2 godz. tyg.

- a) w I. półr. **Mineralogia** na podstawie podr. dr. Wiśniowskiego.
- b) w II. półr. **Botanika** na podstawie podręcznika Rostafińskiego (wyd. II.) Na każdej godzinie demonstrowano preparaty mikroskopowe.

VI. K l a s a.

Religia 2 godz. tyg. Szczegółowa nauka wiary katolickiej.

Język łaciński 6 godz. tyg. Powtórzenie i uzupełnienie składni słowa. Ćwiczenia stylistyczne na podstawie lektury. Czytano Sall. Bel. Jug. Cic. in Catil. I.; Verg. Aen. I. II. Lektura prywatna: Sall. Cat. i M. Cic. in Catil. II. III. IV. Deklamacya z Verg. Co miesiąc jedno zadanie szkolne.

Język grecki 5 godz. tyg. Czytano Xenoph. Memorab. I. Hom. Iliad. IV. V. XXII. Herod. IX. Jako lekt. pryw. inne księgi Iliady wedle wyboru uczniów. Herod. Z gram. składnia. Co tydzień ćwiczenie stylistyczne na podst. Xenoph. i Herodota. Co półr. 4 zadania szkolne. Deklamacya z Hom. Iliady.

Język polski 3 godz. tyg. Historya literatury od jej początku do końca XVIII. wieku. Lektura ważniejszych wyjątków z dzieł pisarzy od połowy XVI. do XVIII. wieku — wszystko podług Wypisów. — Deklamacya ustępów z trenów Kochanowskiego, kazań sejmowych Skargi i innych ważniejszych i piękniejszych poematów XVIII. wieku. W całości przeczytano wszystkie dzieła instrukcyą objęte. Zadań siedm na półrocze.

Język niemiecki 4 godz. tyg. Czytanie Wypisów Wernera. Ćwiczenia w opowiadaniu i uczeniu się na pamięć celniejszych ustępów. Siedm zadań półrocznie.

Historya geografia 3 godz. tyg. Dzieje rzymskie od Graków. Dzieje średniowieczne i początki dziejów nowożytnych aż do czasów wielkiej reformacyi. Z geografii powtórzenie odpowiednich części.

Matematyka 3 godz. tyg. Algebra i Geometrya naprzemian.

- a) **Algebra**: W I. półroczu: Pojęcia potęg i pierwiastków, działania ilościami potęgowymi i pierwiastkowymi, podnoszenie wielomianów do kwadratu i sześcianu, pierwiastko-

wanie; pojęcie i działania liczbami niewymiernymi i urojonymi; równania niewymierne I. stopnia; W II. półroczu: Nauka o logarytmach; równania wykładnicze i logarytmowe I. stopnia; równania II. stopnia o jednej niewiadomej, związki między współczynnikami i ilościami stałymi a pierwiastkami.

- b) **Geometria.** Stereometria na podstawie podręcznika: Geometria dla klas wyższych Mocnika -- dra Staneckiego wyd. 5. Funkcje goniometryczne.

Historia naturalna 2 godz. tyg. Zoologia podług podręcznika dra Petelenza. Uczniowie okazujący szczególnie zamiłowanie odbywali w godz. popoł. praktyczny kurs mikroskopowania.

VII. K l a s a.

Religia 2 godz. tyg. Etyka chrześcijańsko-katolicka.

Język łaciński 6 godz. tyg. Szyk wyrazów w zdaniu łacińskim, okresy, nieforemności w tworzeniu zdań, figury krasomowcze, Ćwiczenia stylistyczne na podstawie lektury. Przeczytano Cic. in Catill. II Cato maior. Pro Roscio Amerno. Cic. in Cat. IV. Jako pryw. lekturę: Cic. De imp. G. Pompei, Laelius. Verg. Aen. IV. VI. Georg. IV.

Pięć zadań szkolnych co półrocze.

Język grecki 4 godz. Czytano Dem. Phil. I. II. Olinth. III. II. Hom. Od I. VII. V. X. XIII. XIV. Lektura prywatna: Dem. De pace. De corona. Hom. Odys. VII, IX, Deklamacya obowiązkowa i dobrowolna z Homera. Do tygodni godzina gram. — co półrocze 4 zadania szkolne.

Język polski 3 godz. ty. Z historyi literatury: Okres księstwa Warszawskiego i Królestwa kongresowego, okres romantyczny aż do Słowackiego włącznie — podług Wypisów.

Czytano wyjątki z dzieł tych okresów literatury podług Wypisów, oprócz tego w całości: Powrót pośła Niemcewicza; Mickiewicza: Grażynę, Konrada Wallenroda, Dziady; Maryę Malczewskiego: Śluby panieńskie Fredry; Maryę Stuart, Mindowe, Balladyne, Słowackiego. Deklamacya. Zadań 5 na półrocze.

Język niemiecki 4 godz. tyg. Czytanie wypisów Wyrnera. Zadań 5 na półrocze.

Historya i Geografia 3 godz. tygod. Dzieje nowożytne z uwzględnieniem wewnętrznego i zewnętrznego rozwoju państw europejskich.

Matematyka 4 godz. tygod. *a) Algebra*: równania oznaczone II. stopnia o dwóch i więcej niewiadomych; równania nieoznaczone (dionizacyjne) I. stopnia; szeregi arytmetyczne i geometryczne, rachunek procentowy złożony, nauka o kombinacjach; *b) Geometria*: równania goniometryczne i trygonometria płaska z zastosowaniem. Analizyka płaska. Ćwiczenia i zadania jak w kl. V.

Fizyka 3 godz. tygod. Ogólne własności ciał, mechanika ciał stałych, ciekłych i lotnych, nauka o cieple, chemia.

Propedeutyka filozofii 2 godz. tygod. Główne zasady logiki; pojęcia, sądy i wnioski; nauka o dowodzie i metodach.

VIII. K l a s a.

Religia 2 godz. tygod. Historia kościoła katolickiego.

Język łaciński 5 godz. tygod. Czytano Hor, L. I. 1, 3, 6, 7, 9, 10 14, 18, 21, 22, 37; II. 2, 3, 10, 14; III. 1. 1, 30; Epodon 2, 7; Sat. I. 1, II. 6, Tacit. Ann. I. II. III. IV. XV. w wyjątkach. Lektura pryw. Cic. Verr. Rosc. Amer. Cato maior. Niektórzy uczniowie przerabiali ody lub satyry, wyd. szkol. Co tydzień ćwiczenie stylistyczne na podstawie autora. Co miesiąc zadanie szkolne.

Język grecki 5 godz. tygod. Czytano Platona: Apolog., Kritona i Phaedona; Sofoklesa: Elektra. Pryw. czytali uczniowie niektóre utwory Platona, Sofokl., Homera Iliadę i Odyss. W półroczu 4 zadania szkolne.

Język polski 3 godz. tygod. Z historyi i literatury podług Wypisów od Krasińskiego do końca, oraz pogląd na czasy najnowsze (1890—1902). Lektura ważniejszych wyjątków z pisarzy historią literatury powyższą objętych, podług Wypisów. Nadto wiele utworów treści powieściowej, i dramatycznej czytali uczniowie prywatnie i zdawali z nich przygodnie sprawę w szkole lub miewali tzw. Ćwiczenia ustne z literatury najnowszej. Zadań w I. półroczu 5, w II. 3.

Język niemiecki 4 godz. tygod. Czytanie Wypisów Wernera. Zadań w I. półroczu 5, w II. 3.

Historya i Geografia 3 godz. tygod. Dzieje monarchii austro-wę-

gierskiej. Statystyka monarchii austro-węgierskiej. Powtórzono historię grecką i rzymską.

Matematyka 2 godz. tygod. a) **Algebra**: powtórzono działania liczbami całkowitymi i ułamkami, równania I. i II. stopnia oznaczone o jednej i więcej niewiadomych, równania dyo-fantyczne, szeregi. rachunek procentowy pojedynczy i złożony. b) **Geometria**: Powtórzono planimetryę, stereometryę, gonio- i trygonometryę płaską i analitykę płaską — wszystko na przykładach i zastosowaniach.

Fizyka 3 godz. tygod. Magnetyzm i elektryczność, nauka o ruchu falowym, głosie, świetle i kosmografia — tudzież pobieżnie powtórzono dział wzięty w klasie VII.

B) Prywatna lektura.

Język polski.

Klasa V. H. Sienkiewicz: Janko muzykant, Za chlebem, Wyrok Zeusa, Bartek zwycięzca, Stary sługa, Pójdźmy za nim; Syrokomla: Jan Demboróg, Mohort.

Klasa VI. Kochanowski: Treny; Pasek: Pamiętniki; Sienkiewicz: Trylogia; Niemcewicz: Powrót pośła; Kraszewski: Stara baśń; Pol: Mohort.

Klasa VII. Szekspir: Makbet; Rzewuski: Listopad; Korzeniowski: Kollokacya; Szajnocha: Szkice; Feliński: Barbara Radziwiłłówna; Słowacki: Mindowe; Byron: Korsarz, Giaur; Kalderon: Książę niezłomny; Molier: Świętoszek; Kraszewski: Stara baśń; Fredro: Zemsta, Pan Geldhab; Prus: Placówka; Sienkiewicz: Krzyżacy.

Klasa VIII. Krasiński: Irydion, Nieboska komedia, Przedświt; Orzeszkowa: Nad Niemnem; Reymont: Chłopi; Wyspiański: Warszawianka; Żeromski: Popioły; Sienkiewicz: Quo vadis; Maeterlink: Wnętrze; Ibsen: Wróg ludu; Rydel: Zaczarowane Koło.

Język niemiecki.

Klasa V. „Die deutsche Heldensage“.

Klasa VI. „Hermann und Dorothea“, „Minna von Barnhelm“ i „Jungfrau von Orleans“.

Klasa VII. „Hermann und Dorothea“, „Egmont“ i „Jungfrau von Orleans.

Klasa VIII. „Wilhelm Tell“, „Iphigenie auf Tauris“ i „Ahnfrau“.

C) Religia Mojżeszowa.

I. klasa. Historia biblijna do śmierci Mojżesza w związku z zasadami wiary. Dziesięcioro przykazań.

Modlitwa poranna i błogosławieństwa. (Modlitwy stołowe).

II. klasa. Historia biblijna od Jozuego do podziału państwa w związku z zasadami wiary. Objasnienia dekalogu. Obowiązki względem Boga. Święta i posty.

Modlitwa wieczorna i błogosławieństwo przy szczególnych uroczystościach.

III. klasa. Historia biblijna od podziału państwa do powrotu z niewoli babilońskiej. Prorocy. Trzy nauki główne wyznania mojżeszowego. Obowiązki względem ludzi. Najważniejsze przepisy ceremonialne. Nazwy, podział i treść ksiąg pisma św.

Modlitwa na sobotę. Helell. Abinu Malkenu.

IV. klasa. Historia izraelitów pod panowaniem Syryi. Machabeusze. Panowanie Rzymian. Upadek państwa. Bar Kochba.

Najważniejsze przepisy ceremonialne i rytualne. Nazwa i treść pism apokryficznych.

Modlitwy na święta. Odczytanie Tory i proroków przy nabożeństwie publicznem. Podział nabożeństwa.

V. klasa. Objasnienia 13 artykułów wiary według Maimonidesa. Ustawy moralne i etyczne.

Wybór ustępów z Pentateuchu (według chrestomatyi) z objaśnieniami pod względem treści i historii.

VI. klasa. Moralność i etyka na podstawie trzech pierwszych rozdziałów przypowieści Ojców „Pirke Abot“.

Wybór pism historycznych proroków z objaśnieniami, jak w klasie V.

VII. klasa. Moralność i etyka na podstawie 4. 5. i 6. rozdziału w Pirke Abot.

Wybór z ustępów Jezajasza, Jeremiasza, psalmów Hioba, przypowieści Salomona i hagiografów z objaśnieniami, jak w klasie V.

VIII. klasa. Historia Żydów w Diasporze z biografiami najślawniejszych mężów. Historia żydów w Polsce.

D) Przedmioty nadobowiązkowe.

Historia kraju rodzinnego. W kl. III. wzięto odnośny materiał aż do roku 1492. w kl. IV. resztę aż po czasy najnowsze; w kl. VI. w II. półr. do końca XIII. wieku; w kl. VII. dzieje Polski i Rusi od w. XIV. do połowy w. XVII., a w kl. VIII w I. półr. do upadku Rzeczypospolitej i dzieje porozbiorowe.

Język ruski. Języka ruskiego uczono w trzech oddziałach i to w I. i II. oddziale po 1, a w III. oddziale po 2 godz. tyg.

Oddział I. (dla Polaków.) Czytanie wszystkich rodzajów druku, pisanie ruskimi głoskami z elementarza. Nadto ćwiczyli się uczniowie w mówieniu na podstawie czytanych ustępów z czytanki na II. kl. szkół średnich. Dyktaty i ćwiczenia stylistyczne.

Oddział II. Z gramatyki, uczono ważniejszych zasad pisowni ruskiej, odmiany rzeczownika, zaimka, przymiotnika, liczebnika i czasownika. Z wypisów na II. kl. szkół średnich przeczytano z 40 ustępów. Cenniejsze ustępy objaśniano i opowiadano, niektórych poetycznych ustępów uczyli się uczniowie na pamięć. Co miesiąc wypracowanie.

Oddział III. Z gramatyki zasady pisowni. Inne zasady gramatyczne omawiano przy zadaniach. Do lektury używano wzorów poezji i prozy Dra K. Łuczakowskiego na V kl. szkół średnich i Barwińskiego: Wybór z rusko-ukraińskiej literatury. Zapoznano także uczniów z życiorysami cenniejszych pisarzy współczesnych, zwłaszcza tych, których utwory znajdują się w Wypisach. Ćwiczenia frazeologii ruskiej, Co miesiąc zadanie piśmienne, naprzemian szkolne i domowe.

Geometria wykreślna od II. półrocza w oddz. I. Uzupełnienie wziętego w ubiegłym roku materiału. Bryły z uwzględnieniem rzutni krzyżowej i obrotu płaszczyzn.

Gimnastyka. W 4 oddziałach klas I. i II. po jednej godzinie tygodn., a od III. kl. w 4 oddziałach po 2 godz.

Kaligrafia. Nauka kaligrafii odbywała się w dwóch oddziałach po 1 godzinie tygodniowo. Pisano pismem polskim i niemieckim, podług wzorów wypisanych przez nauczyciela na tablicy i w zeszytach.

Rysunki. 4 godz. tyg. Zaczęto od ćwiczeń w rysowaniu na tablicy kół i t. p. linii, z których tworzą stopniowo liście, palmetki i inne łatwe ornamenta swobodne. Po uzyskaniu w ćwiczeniach tych pewnej biegłości, przystąpiono do rysowania ornamentów z wzorów i tablicy, jakoteż stylizowanych. Po objaśnieniu zasad rysunku perspektywicznego z poglądu, przystąpiono do ćwiczeń z modeli, pojedynczo i w grupach. Przejście do ornamentów plastycznych. Rysowanie i malowanie łatwych przedmiotów z natury, jak kwiatów, motyli, piór, barwnych naczyń. Wiadomości o barwach. Materyał — ołówek, farba.

Śpiew. Nuty — tonacje, skala muzyczna, trójdźwięk, czytanie nut w śpiewie. Ćwiczenia. Przerobiono 18 pieśni kościelnych, 10 świeckich.

Muzyka instrumentalna udzielana dotąd prywatnie, pod kierunkiem zast. n. Jul. Adamskiego.

III.

Temata do wypracowań piśmiennych polskich.

Klasa Va. Rozkład treści I. księgi Pana Tadeusza (dom) — 2) Opisać przybycie Odysseusa na dwór Alkinoosa (szk.) — 3) Wykazać podobieństwa i różnice inwokacji w Iliadzie, Jerozolimie Wyzwolonej i Panu Tadeuszu (dom). — 4) Zasługi Fenicyan około rozszerzenia cywilizacji (szk.) — 5) Wykazać na przykładach z lektury Pana Tadeusza i Grażyny, różnice między epopeją a powieścią poetyczną (dom). — 6) Walka Horacyuszów i Kuryacyuszów (szk.) — 7) Opis stepów Nebraski (dom). — 8) Wychowanie młodzieży w Sparcie a w Atenach (szk.) — 9) Oznaczyć czas akcji w Wiesławie na podstawie wskazówek w sielance zawartych (dom). — 10) Opis zajazdu na Soplicowo (szk.) — 11) Wykazać związek ważniejszych epizodów z osnową pierwszych sześciu ksiąg. Pana Tadeusza (dom). — 12) Obraz potopu u Owidiusza (n. pod. lakt. łac.) szk. — 13) Dlaczego P. Tadeusz jest epopeją sielankową, a nie sielanką (dom). — 14) Wykazać na czym polegają najważniejsze cechy stylu poetyckiego.

Klasa Vb. 1) Opisać miejscowość, gdzie spędziłem wakacje (dom). — 2) Opisać dwór w Soplicowie (szk.) — 3) Krótka

treść ostatniej przeczytanej książki (dom). — 4) jak w Va. — 5) Piękność ojczystej przyrody (na podst. czterech pierwszych ksiąg Pana Tadeusza) (dom). — 6) Czynniki wpływające na wytworzenie się gleby urodzajnej (szk.) — 7) Opis puszczy Białowieskiej (dom) — 8) jak w Va. — 9) Zwyczaje ludu krakowskiego na podst. lekt. „Wiesława“ (dom) — 10) Przebieg narady szlachty dobrzyńskiej w domu Maćka (szk.) — 11) Oznaczyć na podst. lektury czas akcji w pierwszych dziesięciu księgach P. Tadeusza (dom). — 12) jak w Va. — 13) Wina i pokuta Jacka Soplicy (dom) — 14) jak w Va.

Klasa VI. 1) Oświata w Polsce za czasów Piastowskich (szk.) — 2) Rozwinąć myśl zawartą w wierszu M. Reja: „Mocna to zbroja z pocziwością cnota. „Ta sławy strzeże i broni kłopotu“ (dom) — 3) Rzeka i życie ludzkie (dom). — 4) Jak uzasadniają Modrzewski i Orzechowski potrzebę równego prawa (szk.) — 5) Społeczeństwa rzymskie w przededniu wystąpienia Grakchów (dom). — 6) Objąsnić trzeci chór w „Odprawie posłów greckich“ i wykazać jego związek z osnową dramatu (dom). — 7) Skutki niezgody domowej (na podst. kazania Skargi: „o zgodzie domowej“) — 8) Bitwa pod Machnowką (na podst. lekt. „Ogniem i Mieczem“ (dom). — 9) Obraz życia ludu wiejskiego w sielance Szymonowicza „Żeńcy“ (szk.) — 10) Jak przedstawia Mickiewicz burzę na polu w „Panu Tadeuszu“, a jak Wergili burzę na morzu w Eneidzie (dom) — 11) Pamiętniki Paska jako obraz obyczajowego i domowego życia szlachcica polskiego w II połowie w XVII. (dom). — 12) Stan publicznego wychowania w Polsce w XVII w. i w pierwszej połowie XVIII. (szk.) 13) Życie w staropolskim dworze na podst. Pana Tadeusza (dom). — 14) Ruch soborowy w XV. w. (szk.)

Klasa VII. 1) Uzasadnić przykładami z historii i życia przysłowie „Per aspera ad astra“ (dom). — 2) Stanowisko Fr. Morawskiego w obec klasyków i romantyków. (szk.) — 3) Jakie powody wpłynęły na rozwój literatury polskiej w I poł. XIX. w. ? (szk.) — 4) Miłość ojczyzny u Konrada (Dziady) (dom). — 5) Znaczenie 1831 r. w życiu i twórczości A. Mickiewicza (szk.) — 6) Jacek Soplica a Stolnik Horeszki (dom.) — 7) Obrazy przyrody w Maryi Malczewskiego (szk.) — 8) Bracia Strawińscy jako przedstawiciele dwóch kierunków wychowania w XVIII w. na podst. Rzewuskiego: „Listopad“ (dom.) 9) Komiczność sytu-

acyi w Ślubach panieńskich "Fredry" (szk.) — 10) Koleje życia Kordyana (dom.) —

Kl. VIII. 1) Fatalizm w utworach Słowackiego (szk.) — 2) Rozwinąć i uzasadnić myśl w w. Zyg. Krasińskiego:

„Chociaż nie skończysz, ciągle rób,

„Ciebie, nie dzieło, zamknie grób,

„Choć tu dla czynów krótki czas,

„Czas wszystko skończy, bo ma czas“ (dom) —

3) Irydyon i Konrad Wallenrod (dom). — 4) „Przedświt“, jako ostatni wyraz messyanizmu pol. (szk.) — 5) W jaki sposób stara się Sokrates wykazać przed sądem, że nie zasługuje na karę, ale na nagrodę“ (Apol. Platona) (dom). — 6) „Miecz i pług“ to dwa tytuły zasług Polski na kresach wschodnich (na podst. Szajnochy) (dom). — 7) Wykazać ślady byronizmu w znanych mi utworach polskiej literatury w XIX w. (szk.) — 8) Zasługi Rzymu dla kultury ludzkości (szk.) — 9.) maturyczne.

B) Temata do wypracowań piśmiennych niemieckich.

Kl. Va. 1) Die Dankbarkeit des Löwen. (n. d. Schull.) szk. — 2) Meine Wohnung (Eine Beschreibung) dom. — 3) Eine Übersetzung aus dem Polnischen (szk.) — 4) Des Grafen Adlerstamm Auerhahnjagd, von Hans Schrödinger erzählt (n. d. Schull.) dom. — 5) Inhaltsangabe des Zauberlehrlings v. Goethe. (szk.) — 6) Herkules am Scheidewege (n. d. Schull.) (dom). — 7) Gedankengang in Goethes: „Zauberlehrling“ (dom). — 8) Eine Übersetzung aus dem Polnischen (szk.) — 9) Gedankengang im Ovids Briefe an seine kranke Frau. (dom). — 10) Siegfrieds Tod (nabh d. Hauslekt.) (szk.) — Der Winter (dom). — 12) Gedankengang in „Tethis u. Achilles“ (n. d. Schill.) (szk.) — 13) Das Treiben auf dem Bahnhofe, während der Ankunf und Abfahrt eines Zuges (dom). — 14) Zerstörung Karthagos (szk.).

Kl. Vb. 1) Androklos erzählt ein Abenteuer mit dem Löwen (szk.) — 2) Das Pferd (Eine Beschreibung) (dom). — 3) Eine Übersetzung aus dem Polnischen (szk.) — 4) Inhaltsangabe der „Bürgschaft“ (dom). — 5) Das Birkenreis (n. d. Schull.) (szk.) 6) Gedankengang der „Glücklichen“ von Ernst von Feuchtersleben (dom). — 7) Gedankengang im Gedichte „Vaters Heimkehr“ v. A. Mickiewicz (dom). — 8) Wie haben sich die Griechen die Unterwelt gedacht? (szk.) — 9) Wie wurden die Mör-

der des Ibykus entdeckt (dom). — 10) Eine Übersetzung aus dem Polnischen — 11) Der Frühling (dom). — 12) Die Sage von der Gründung Roms (szk.) — 13) Die Frucht des Gebetes (dom). — 14) Des Vogelsrat (szk.).

Klasa VI. 1) Eine Übersetzung aus dem Polnischen (szk.) — 2) Ein Gemälde des Herbstes (dom). — 3) Schillers Gedicht: „der Graf v. Habsburg“ in Prosa zu erzählen (szk.) — 4) Wie erlangte man die Ritterwürde? (dom). — 5) Die Schlacht der Ostgoten am Vesuv. (szk.) — 6) Es ist an einem beliebigen Beispiele die Wahrheit des Sprichwortes: „Wer dem anderen eine Grube gräbt, fällt selbst hinein“ zu zeigen (dom). — 7) Gedankengang des I. Aufzuges v. Lessings: „Minna v. Barnhelm“ (szk.) — 8) Eine Übersetzung aus dem Polnischen (szk.) — 9) Ursachen und Veranlassung der Kreuzzüge (dom). — 10) Der Schiffbruch (szk.) — 11) Meine Wohnung (Eine Beschreibung (dom.) — 12) Inhaltsangabe des I. Ges. v. Goethes „Hermann und Dorothea“ (szk.) — 13) Welche Annehmlichkeiten bietet uns das Landleben (dom). — 14) Der doppelte Sieg des Johanniters (nach Schillers; der Kampf m. d. Drachen) (szk.).

Klasa VII. 1) Rudolf von Habsburg, als deutscher König (dom.) — 2) Die Fabel in Schillers: „Jungfrau v. Orleans“ (szk.) — 3) Der sterbende Siegfried (szk.) — 4) Die Bedeutung von Caesars gallischen Kriegen. (dom.) — 5) Hüons Ankunft in Bagdad (szk.) — 6) Abdankung und Tod Kais. Karl V. (dom.) — 7) Iphigeniens Schicksale bis zu der Ankunft des Orestes. (szk.) — 8) Charakteristick einer der bedeutendsten Personen in Lessing's „Minna v. Barnhelm“ (dom.) — 9) Gedankengang d. I. Aufz. Goethe's „Iphigenie auf Tauris“ (szk.) — 10) Lessing's Bedeutung für. d. deutsche Drama (szk.)

Klasa VIII. 1) Die Natur im Dienste d. Menschen. (dom.) — 2) Entwicklung der menschlichen Kultur, nach Schiller's „Eleusinisches Fest“ (szk.) — 3) Demetrius vor dem Reichstage zu Krakau (szk.) — 4) Ursachen u. Verlauf der Verhandlungen auf der Rüttliwiese (dom). — 5) Charakteristik der schweizerischen Freiheitskämpfer. (dom.) 6):

Ans Vaterland, ans teure, schliess dich an,

Das halte fest mit deinem ganzen Herzen

(Schiller. Tell. dom.) —

7) Peter Schlemihls Leben und Charakter. (szk.) — 8) Bedeutung der „Ahnfrau“, in Grillparzers gleichnamigem Trauerspiel (szk.) — 9) maturyczne.

Zagadnienia do piśmiennego egzaminu dojrzałości.

1. Zadanie łacińsko-polskie: Tac. Dialogus de orat. 34.
2. „ polsko-łacińskie: Tłómaczenie Rykaczewskiego: Cy-
cerona o rzeczypospolitej VI. 4—6.
3. Zadanie grecko-polskie: Wyjaśnić i poprzeć przykładami myśl
Z. Krasieńskiego:

„Kto w poświęceń zmarł godzinie
„Ten się przelał w drugich tylko!
„Mieszka w ludzkich serc ukryciu
„I z dniem każdym, z każdą chwilką
„Żyje, rośnie w tej mogile“!
5. Zadanie niemieckie: Einfluss der Eisenbahnen auf die Umge-
staltung der menschlichen Verhältnisse.
6. Zadanie matematyczne:

$$1) \sqrt[x]{a^4 y} \cdot a^{3x-10} a^{10} \sqrt[3]{a^{-2}}$$

$$\sqrt[x]{b^5 y} \cdot b^{2x-5} b^{10} \sqrt[3]{b}$$

2) Ktoś zabezpieczył się na 15000 K. i ma na początku
każdego roku płać premię 1160·9 K. Ile lat musiałby ten czło-
wiek żyć, aby towarzystwo asekuracyjne nie poniosło szkody?
(4 $\frac{1}{2}$ %).

3) Obliczyć powierzchnię i objętość ostrosłupa prostego,
którego podstawą jest trójkąt równoboczny, wpisany w koło
 $x^2 + y^2 + 10x - 12y - 3 = 0$, a ściana boczna jest nachy-
lona do podstawy pod kątem $\alpha = 60^\circ 45' 20''$. —

IV.

Zbiory naukowe.

1. *Biblioteka.*

Zawiadowca: Prof. A. Wolek.

Czytelnia dla nauczycieli Nabyte dzieła z dotacyi nadzwyczajnej i z t. zw. funduszów własnych — wyszczególnione według poszczególnych działów, w dodatku do niniejszego sprawozdania.

Do biblioteki polskiej dla młodzieży zakupiono w b. r. następujące dzieła: 1) D' Annunzio G.: Romanse lilij, tłóm. Staff. 2) Brodziński Kazimierz: O klasyczności i romantyczności 5 egz. wyd. Westa. 3) Wiesław, 2 egzemp. wyd. Westa, 4) Bukowiecka Z.: Stefek Luty w Brazylii, powieść. 5) Chmielowski Piotr: Jan Kasprowicz, próba charakterystyki, 6) Chołoniewski Ant. Nieśmiertelni, fotografie literatów lwowskich, 7) Jeske-Choiński: O mitre hospoharską, powieść. 8) Różycki. powieść na tle stosunków poznańskich, 9) Gliński Każ. W Babinie. powieść, 10) Górnicki Ł.: Dworzanin 2 egzem. wyd. Westa, 11) Gąsiorowski: Orlęta, powieść, 12) Gruszecki Artur: Dla miliona, powieść, 13) Hutnik, powieść, 14) Pruski huzar, powieść, 15) W tysiąc lat, powieść, 16) Zwycięzcy, powieść, 17) Zwycięzeni, powieść, 18) Homer: Odysea, tłóm. Siemiński, 10) Hösick: Życie Juliusza Słowackiego 3 tomy. 20) Jankowski: Młoda Polska w pieśni, wybór cenniejszych poezyi ostatniej doby. 21) Junosza: Strawne szczęście, powieść, 22) Jabłonowski: Wśród obcych, szkic literacki, 23) Ibsen H. M. Mistrz Solness, dramat, 24) Dzika kaczka, dramat, 25) Kasprowicz: Moja pieśń wieczorna 26) Krasiński Zyg.: Pisma 8 tomów, wyd. Pini, 26) Kipling: Druga księga dżungli, 28) Krasiński: Irydion, wyd. Westa, 29) Krasicki J. Bajki i przepowieści, wyd. Westa, 30) Kochanowski J. Wybór fraszek, wyd. Westa, 31) Konopnicka M.: Ludzie i rzeczy, 32) Moi znajomi, 33) Kowerska: Bracia z wyboru, powieść, 2 tomy, 34) J. I. Kraszewski: Stara baśń ilustr., 35) Klaczko J.: Wieczory florenckie, tł. Stanisław Tarnowski, 36) Krasiński

Z.: Noc letnia 5 egzemp. wyd. Westa, 37) Kasprowicz J: Poezye, 38) Konopnicka: Nowelle, 39) Lagerlöf: Legendy Chrystusowe, 40) Lejkin: W gościnie u Turków, humorystyczny opis podróży tł. Kl. K. 41) Kallenbach J. Dr.: Zygmunt Krasiński życie i twórczość lat młodszych (1812—1848) 2 tomy, 42) A. Mickiewicz: Gaiur, wyd. Westa, 45) Sonety i wiersze różne 5 egzemp. wydanie Westa, 46) Morawski Fr.: Dworzec mego dziadka 5 egz. wyd. Westa; 47) Maskoff: Sybir, dramat, 48) Pini: Piotr Chmielowski, 40) Płazek F.: Święta wiosna, dwa dramaty. 50) Elektra, dramat. 51) St. Schnür-Pepłowski: Wódz legionów, opowieść dziejowa, 52) Prus B.: Lalka, powieść 2 tomy, 53) Przyborowski: Austriacy w Warszawie, 54) Myszy króla Popiela; 55) Reymont: Chłopi, powieść, 2 tomy; 56) Komedyantka, powieść, 57) Ziemia obiecana, powieść 2 tomy, 58) Rodziewiczowa: Na wyżynach, powieść, 59) Sienkiewicz H.: Pisma tom IV. V. XIX. XX., 60) Rodzina Połanieckich 3 t. 61) Sieroszewski W.: Na kresach lasów, powieść, 61) Zwierzęta epok ubiegłych, 62) Staszczyk: Kościuszko w Petersburgu, 63) Noc w Belwederze. 64) Szekspir W.: Dzieła, 9 tomów, 65) Wikoński: Samoty i Ramotki 3 tomiki, 67) Skarga P. Kazania sejmowe wyd. Westa, 68) Słowacki J. Trzy poematy, wyd. Westa, 69) Gogol: Obrazki z życia, 70) Schiller: Marya Stuart, wyd. Westa, 72) Wróblewski: U schyłku powieść, 73) Sieroszewski: Brzask, nowelle, 74) Żeromski: Opowiadania, 75) Słowacki: Anelli 5 egz. wyd. Westa, 86 Wróblewski: Zasady piękna, 77) J. Verne: Piętnastoletni Kapitan, 78) Gwiazda południowa, 79) Przygody na okręcie, 80) Podróż naokoło świata w 80 dniach, 81) Naokoło księżycy: 82) 500 milionów Begumy; 83) Pustynia lodowa, 84) Pięć tygodni na balonie, 85. Wróblewski: Kornel Ujejski, 86) Zych: Syzyfowe prace, powieść, 87 Żeromski: Popioły powieść, 88) Sofokles: Antyгона, wyd. Westa, 89) Bóg się rodzi, 90) Zangwill: Marzyciele Getha.

Czytelnia dla młodzieży niemiecka 1) Spielhagen: Kleine Romane 2 t., 2) Hoffmann: Ausgewählte Werke 4 t., 3) Osterwald: Erzählungen 3 t., 4) Schiller: Wilhelm Tell (2 egz.), 5) Maria Stuart (2 egzemp.), 6) Jungfrau v. Orleans (2 egz.), 7) Goethe: Aus meinen Leben (2 egz.), 8) Goethe Iphigenie auf Teuris (4 egz.), 9) Egmont (3 egz.), 10) Torquato Tasso (3 egz.), 11) Hermann u. Dorothea (3 egz.), 12) Lauterer: Australien u. Tasmanien, 13) Leudenfeld: Die Hochgebirge der Erde, 14)

Lessing: Emilia Galotti (3 egz.), 15) Nathan d. Weise (2 egz.), 16) Miss Tarah Sampson (4 egz.)

Czytelnia dla młodzieży ruska 1) Hruszewski: Istorya Ukrainy, 2) Kobylańska: Pokora i inne opowiadania, 3) W. Stefanyk: Doroha (Nowelle), 4) P. Murnyj: Sered stepiw, 6) W. Wynnyczenko: Powieści i opowiadania, 6) O. Bodański: Ukraińskie bajki (kazki), 7) Kulisz: Ukraińskie opowiadania.

Dary: Wydawnictwa Wysokich Władz: Minst Ośw. Akademii Umiejętn. Rady szkolnej krajowej, Wydziału Krajowego.

Dla ubogich uczniów. Biblioteka dla ubogich uczniów ma 280 książek szkolnych. Powstała ona z darów młodzieży i rodziców w książkach lub pieniądzach. W bieżącym roku szkolnym zakupiono 40 różnych podręczników.

Czasopisma: Biblioteka Warszawska, Przegląd polski, Przewodnik bibliograficzny. Kwartalnik historyczny, Eos, Kosmos Poradnik językowy, Wszechświat, Rodzina i szkoła; Przegląd historycz., Przegląd filozoficzny, Pamiętnik literacki, Neue Jahrbücher f. d. classische Alterthum und f. d. Pädagogik, Lehrproben u. Lehrgänge, Oest. Ung. Revue, Zeitschrift für Oesterr. Gymnasien, Zeitschrift für den Physikal. u. chemischen Unterricht. Dziennik urzędowy c. k. Rady szkolnej krajowej, Verordnungsblatt, Dziennik rozporz. c. k. Starostwa i Rady szkol. okręg w Jarosławiu.

Ruch w czytelni polskiej uczniów.

		L. uczniów.	L. książek.
Klasa	Ila.	21	39
„	Ilb.	19	41
„	Ilc.	16	24
„	IIla.	45	345
„	IIlb.	50	319
„	IVa.	38	388
„	IVb.	31	230
„	Va.	31	465
„	Vb.	27	245
„	VI.	32	202
„	VII.	37	232
„	VIII.	27	243
	Razem	<u>374</u>	<u>2774</u>

2. *Zbiory geograficzne.*

Zawiaadowca: Prof. *Adam Kłodziński.*

1) Bamberg: Europa. 2) Gaebler: Osterr. ung. Monarchie (pol.) 3) Gaebler: Asien, 4) Gaebler: Australien. 5) Sprachenkarte v. Österreich. 6) Nabelek: Wandkarte v. nördl. Sternhimmel. 7) Schott: Weltkarte zur Übersicht d. Meeresströmungen. 8) Gerasch: Geogr. Charakterbilder: Praga, Tryest, Dachstein, Semmering. 9) Klassische Kunst: Pieta Michała Anioła, z muzeum watykań. Wnętrze kościoła św. Piotra. 10) Lehmann: Kulturgesch. Bilder: Olimpia, Akropolis, Budowle nawodne. 11) Matejko: Królowie polscy. 12) Metr zwijany.

3. *Gabinet fizyczny.*

Zawiaadowca Prof. *Józef Janiów:*

1) Fałownica Macha, 2) Model sikawki ogniowej, 3) Rurka z ciekłym bezwodnikiem węgla, 4) Przyrząd do załamania światła, 5) Płytką szklanna o równoległych ścianach, 6) Trzy pryzmaty, 7) Siatka dyfrakcyjna, 8) Prasa szklanna, 9) Trzy akumulatory, 10) Dzwonek poruszany zmiennym prądem, 11) Przyrząd do okazania pozornego ruchu nieba i gwiazd, 12) t. s. przypływu i odpływu morza, 13) t. s. do okazania indukcji własnej, 14) Luneta ziemską, 15) Przyrząd do wyjaśnienia wiadomości z kosmografii, 16) t. s. do okazania ruchu precessyjnego osi ziemskiej, 17) Mapa gwiazdzistego nieba.

4. *Gabinet historyi naturalnej.*

Zawiaadowca: Prof. *Kazimierz Piątkowski.*

I. **Zoologia:** Leutemann - Obrazy zwierząt 30 tablic, C. G. Friderick - Naturgesch. der Vögel 48 T., Göhring-Schmidt - 7 tablic, Leudenfeld - 4 tabl. — Modele: Serce człowieka, Muszkuły ręki. — Preparaty anatomiczne: Płuca psa, Rozwój kurczęcia, Szkielet nogi konia, Żołądek świni, Typy zębów, Szkielet gęsi, System nerwowy turkawki, Narząd oddech. i pokarm. karpia, Szkielet żółwia, Układ krwionośny żółwia, Układ krwionośny węża, Anatomia mątwy i szczeżuży. — Preparaty spirytusowe: Gadów 1, Ptaków 2, Ryb 3, Owadów 6, Mięczaków 5.

II. **Botanika:** Peter - Anatomia kwiatów 10 tablic, Frank - Anatomia komórki 10 tablic, Thomés - Flora von Deutschland,

Österreich und Schweiz, 4 tomy. — Modele roślin i kwiatów: *Mucor mucedo*, *Quercus robur*, — *Primula officinalis*, *Drosera rotundifolia*, *Nepelles destillatoria*, — 30 obrazów do skioptikonu.

III. **Mineralogia**: Szczypczyki turmalinowe, szlif kalcytu do szczypczyków.

IV. **Narzędzia i przyrządy**: Akwaryum, 5 podstawek do prostowania skrzydeł motyli, 2 domki dla gąsienic.

Dary: Neuberg Ia, Jajo kazuara, Ostrihański Ic, przekrój jasiona.

5. *Gabinet archeologiczny.*

Zawiaadowca: Prof. *Władysław Krukowski.*

Modele: 1) Zbroja rzymskiego żołnierza lekko zbrojnego. 2) Katapulta, 3) Joński chiton kobiecy, 4) Himation, 5) Chlamys, 6) tunica laticlavaria.

Fotografie: 1) Selene, 2) Venus Knidyjska, 3) Jowisz, 4) Nil z muzeum watykańskiego.

Atlasy: *Anschauungstafeln zu Caesaris Bellum gall.* 6 tab. 2) Schreiber: *Kulturhistor. Bilderatlas I.* 3) Warnecke: *Kulturhist. Bilderbuch*, 4) Graul: *Einführung in die Kunstgeschichte*, 5) Richter Opitz: *Kulturbilder aus d. klasisch. Alterthume.*

Dzieła: 1) Overbeck: *Pompei*, 2) Welcker-Müller: *Handbuch der Archaeologie der Kunst*, 3) Collignon: *Handbuch der griech. Archaeologie.*

6. *Gabinet rysunkowy.*

Zawiaadowca: Prof. *Gustaw Otremba.*

Modele: 2 stare książki, kapliczka, 2 wieżyczki, studnia, taczkki — stół, stołek, modele gipsowe. (2).

Naśladowane starożytne naczynia: greckie, rzymskie, amerykańskie (12 sztuk). Motyle (12), pióra naklejone (10), owoce (6).

7. *Instrumenta muzyczne.*

Zawiaadowca P. *Jul. Adamski.*

Instrumentów dla orkiestry sztuk 25. Nuty.

VI.

Kronika zakładu.

Rok szkolny 1905/6 rozpoczęto uroczystem nabożeństwem w dniu 3 września.

Z początkiem i w ciągu roku wpisano 681⁷ uczniów publicznych i prywatnych, w porównaniu z rokiem poprzednim (642⁹) o 49-² więcej. Do egzaminu wstępnego do klasy I. zgłosiło się w terminie przed i po wakacyjnym 152 uczniów, z tych reprobowano 18. Tak samo, jak roku poprzedniego zakład liczył 8 klas głównych i 7 równorzędnych.

Dnia 9 września i 19 listopada, brał Zakład udział w uroczystem nabożeństwie żałobnem za duszę ś. p, Cesarzowej Elżbiety.

Dnia 4 października obchodził Zakład Imieniny Najjaśniejszego Pana uroczystem nabożeństwem.

W dniach od 7 do 18 listopada przeprowadził lustrację Zakładu c. k. Inspektor szkół JWP. Emanuel Dworski.

Dnia 13 listopada obchodziła młodzież uroczystość Patrona szkolnego św. Stanisława Kostki uroczystem nabożeństwem w kościele parafialnym, a w ciągu roku szkol. przystąpiła trzy razy do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza i odprawiła rekolekcyje wielkanocne, pod przewodnictwem O. Romana Kajetanowicza, Z. Br. Mn., a uczniowie obrz. grec. katol. pod przewodnictwem ks. Katechety.

Dnia 14 grudnia urządziła młodzież uroczysty wieczór muzyczno-wokalny ku czci Adama Mickiewicza a dnia 2 maja ku czci „Trzech Wieszców“. Program stanowiły jak zwyczajnie przemówienia deklamacye, śpiewy, przedstawienie sceniczne „Konrada Wallenroda“ a w dniu 2 maja „Kordyana“ pod kierunkiem prof. Kantora i produkcję własnej orkiestry, pod kierunkiem prof. Jul. Adamskiego.

Dnia 19 marca jako w pierwszą rocznicę zgonu ś. p. Józefa Wójcika, dyrektora tutejszego zakładu odprawiono nabożeństwo żałobne w kaplicy szkolnej.

Dnia 6 maja obchodziła młodzież uroczystość dwu i pół wiekową rocznicę obrony Częstochowy i złożenia ślubów króla Jana Kazimierza.“

W dn. 7—12 maja odbył się piśmienny egzamin dojrzałości, ustny zaś w dn. 22—30 maja pod przewodnictwem c. k. Inspektora krajowego szkół średnich JWP. Eman. Dworskiego.

Po egzaminie rozdano abiturjentom świadectwa w obec komisji egzaminacyjnej. Przy tej sposobności przemówił do nich gosp. kl. prof. Wł. Krukowski i Dyrektor.

Dnia 19 maja odwiedził Zakład J. W. Najprzewieleb. X. Biskup Józef Pelczar, w czasie swej kanonicznej wizytacji dekanatu jarosławskiego. Imieniem Zakładu powitał X. Arcypasterza dłuższem przemówieniem Dyrektor, a jeden z uczniów kl. VIII. w pięknej przemowie składał X. Biskupowi podziękowanie za ojcowskie odwiedziny młodych owieczek, które wiarą ojców żyjąc, pragną na zawsze być uległemi swym Pasterzom. X. Biskup dziękował za serdeczne przyjęcie; w podniosłych słowach, ze zapałem i iście apostołską powagą wskazywał X. Arcybiskup młodzieży te cnoty, które są wieku młodego najpiękniejszą ozdobą, przypominał świetne czasy dawnego jarosławskiego kolegium, zachęcał do naśladowania, a stawiając wysoko obowiązki, które młodzież, a zwłaszcza opuszczającą już zakład, czekają, przestrzegał przed zgubnemi prądami naszego wieku i zachęcał do miłości wzajemnej i braterskiego pożycia. Zwróciwszy się do grona nauczycielskiego podniósł zasługi i godność tego tak trudnego wprawdzie ale szczytnego zawodu, podziękował za te objawy uczuć katolickich, które są chlubą tutejszego zakładu i zakończył podniosłą uroczystość udzieleniem swego arcypasterskiego błogosławieństwa. Dnia poprzedniego udzielił X. Biskup młodzieży św. Sakramentu Bierzmowania.

Ordynaryat biskupi o. gr. w Przemyśle ustanowił swoim komisarzem dla tutejszego zakładu, księdza Filemona Podolińskiego, proboszcza w Łazach.

W ciągu feryj zmarło trzech uczniów: Koziak Jan z kl. VIII, Fiutowski Gustaw z kl. VI i Machno Eliasza z kl. III.

Dnia 28. czerwca wziął Zakład udział w uroczystem nabożeństwie żałobnem za spokój duszy śp. cesarza Ferdynanda I.

Rok szkolny zakończono dnia 29. czerwca uroczystem nabożeństwem dziękczynnem i rozdaniem świadectw.

VII.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

C. k. Rada szkolna kraj. okólnikiem z dn. 7 listop. 1905 r. l. 44258. podaje do wiadomości reskrypt c. k. Min. W. i Oś. z dn. 9 paźdz. 1905 l. 32758, że dzieci urzędników poczt nieeraryalnych, mają równe prawa do otrzymywania stypendyów i państwowych miejsc fundacyjnych, z dziećmi urzędników państwowych.

C. k. Rada szk. kr. z dn. 13 list. 1905. l. 46681, by przy nauce religii mojżeszowej przestrzegano obowiązującego planu nauki, a nie obarczano uczniów nauką języka hebrajskiego.

C. k. Min. W. i Ośw. reskr. z dn. 29 list. 1905. l. 42953 co do nazw gimnazyów z językiem wykładowym polskim i jęz. wykład. ruskim w Kołomyji, Przemyślu i Stanisławowie.

C. k. Rada szk. kr. okólnikiem z 20 grudn. 1105. l. 48300, że c. k. Min. W. i Ośw. ustanowiło z początkiem r. szk. 1905/6 komisję egzaminacyjną dla kandydatów na nauczycieli rysunków wolnoręcznych w szkołach średnich, z siedzibą w Krakowie.

C. k. Rada szk. kr. okólnikiem z dn. 9 lutego 1906 podaje do wiadomości reskrypt c. k. W. i Ośw. z dn. 16 stycz. 1906. l. 47887 w sprawie częściowej zmiany planu nauki religii katol. w czterech pierwszych klasach szkół średnich.

C. k. Min. W. i Ośw. reskr. 20 lut. 1906. l. 45978 05 zezwala by nauka gimnastyki odbywała się w tutejszem gimn. w 16 godzinach tygodniowo.

C. k. Min. Wyz. i Ośw. zezwala rozp. 21 lutego 1906, aby nauka geometrii wykreślnej odbywała się w tutejszym zakładzie począwszy od r. 1906/7 w dwu oddziałach po dwie godziny tygodniowo.

C. k. Rada szkol. kraj. z dn. 6. kwietnia 1906 l. 14.831 celem zapobieżenia możliwem nadużyciom poleca, Dyrekcjom szkół średnich, żądać od nieznanich jej osobiście prywatystów i eksternistów wyraźnej fotografii egzaminanda, zaopatrzonej na odwrotnej stronie urzędowem stwierdzeniem tożsamości osoby.

VIII.

Fizyczne wychowanie młodzieży.

Gimnastyka jest przedmiotem nadobowiązkowym. Od r. szk. 1906 odbywać się będzie w 16 godzinach, zamiast jak dotąd w 12 godz. tygodniowo.

Udzielaną bywa nadto nauka jazdy na kole.

Gry i zabawy na pauzach. Uczniowie bawią się klasami podczas pauz na ogrodzie szkolnym, wedle planu zgodnego z obowiązującymi przepisami.

Wycieczki pod nadzorem nauczycieli odbywają się klasami zwyczajnie w dniu wolnym od nauki, lub w godzinach popołudniowych dnia poprzedzającego. Uczniowie klasy VIII. zwiedzili pod przewodnictwem Dyrektora pamiątki historyczne w Przeworsku, a pod przewodnictwem prof. Janiowa cukrownię tamże.

Niezwykłe zainteresowanie się młodzieży spowodowało zorganizowanie t. zw. **korpusów**, ćwiczenie w zwrotach masowych pod kierunkiem prof. Koima. Wprowadzenie zaś przez prof. Adamskiego **nauki muzyki instrumentalnej**, i założenie **orkiestry własnej**, przyczyni się nie mało do ożywienia wycieczek i uszlachetnienia naszych wychowanków.

Szczęśliwie również została rozwiązana kwestya założenia **boiska** dla uczniów wszystkich szkół, gdyż Świetna Rada miasta Jarosławia z znaną, a właściwą sobie ofiarnością przeznaczyła uchwałą swą z dnia 12 czerwca b. r. cztery morgi gruntu na urządzenie tego dobroczyнного, dla młodych m. Jarosławia mieszkańców, ustronia.

IX. STATYSTYKA

(Liczba u góry oznacza ilość prywatystów).

	K L A S A															Razem
	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIc	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	
1. Liczba uczniów.																
Z końcem roku szkolnego 1904/5 było:	44	42 ¹	39	51 ³	53 ¹	34	32 ³	33 ²	31 ⁵	37	48 ⁵	31 ⁵	31 ²	39 ²	32	577 ²³
A) Na początku roku szkolnego 1905/6:	51 ¹	50	52	41	43	40	54	55 ¹	44 ²	45	30	31 ¹	43	48	39	666 ⁵
W ciągu roku wstąpiło:	2	1 ¹	—	—	—	2	—	—	1	2	3	1 ¹	—	1	2	15 ²
Ogółem przyjęto:	53 ¹	51 ¹	52	41	43	42	54	55 ¹	45 ²	47	33	32 ²	43	49	41	681 ⁷
a) z tutejszego zakładu:	—	—	—	33	39	33	41	49	39	41	29	25	35	44	38	446
a) z promocyą z klasy niższej	5	3	9	5	3	3	11	3	1	1	1	6	5	4	—	60
β) repetytów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) z innych zakładów:	2	1	—	2	—	4	1	2	3	4	3	1	2	—	1	26
a) z promocyą z klasy niższej	1	—	—	1	1	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	8
β) repetytów	45	47	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	141
c) na podstawie egzam. wstęp. i po przerwie.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
B) Zmiany w ciągu roku szkolnego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a) przeszło z prywatystów na publicznych	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
b) z publicznych na prywatystów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
c) opuściło szkołę	9	8	7	2	3	1	4	5	4 ¹	1	2	2	3	3	3	57
C) Jest z końcem roku szkolnego:																
a) publicznych	44	43	45	39	39	40	50	49	37	44	31	30	38	43	38	610
b) prywatystów	1	1	—	—	1	1	—	2	5	2	—	2	2	3	—	20
2. Według miejsca urodzenia uczniów.																
Z miasta Jarostawia	14	4	4	12	4	4	12	7 ¹	8 ¹	11 ¹	9	4	7	9	6	105 ³
Z powiatów okolicznych	3 ¹	23 ¹	22	12	22	22 ¹	14	31	20 ¹	22 ¹	10	17	15 ¹	18 ²	17	268 ⁸
Z Galicji	26	16	19	14	12 ¹	14	22	11 ¹	9 ³	20	11	9 ²	15 ¹	15 ¹	15	228 ⁹
Z Przedlitawii	—	—	—	1	1	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	6
Z zagranicy: z królestwa Polskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
z W. ks. Poznańskiego	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
z cesarstwa Rosyjskiego	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
z Ameryki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Razem	44 ¹	43 ¹	45	39	39 ¹	40 ¹	50	49 ²	37 ⁵	44 ²	31	30 ²	38 ²	43 ³	38	610 ²⁰

3. Według języka ojczystego.

	la	lb	lc	IIa	IIb	IIc	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	Razem
Mówiących po polsku	44 ¹	22 ¹	45	39	22	40 ¹	50	38 ²	37 ³	33 ²	31	20 ²	31 ²	38 ³	32	522 ¹⁹
" po rusku	—	21	—	—	17 ¹	—	—	11	—	11	—	10	7	5	6	88 ¹
" po niemiecku	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	44 ¹	43 ¹	45	39	39 ¹	40 ¹	50	49 ²	37 ³	44 ²	31	30 ²	38 ²	43 ³	38	610 ²⁰

4. Według wyznania religijnego.

Obrządku rzymsko-katolickiego	31 ¹	21 ¹	45	24	22	40 ¹	40	33 ²	30 ³	33 ²	17	17 ¹	25 ¹	26 ²	27	431 ¹⁴
" grecko-katolickiego	—	22	—	—	17 ¹	—	—	16	—	11	—	13 ¹	7	10	6	102 ²
Wyznania mojżeszowego	13	—	—	15	—	10	—	7 ²	—	—	14	—	6 ¹	7 ¹	5	77 ¹
Razem	44 ¹	43 ¹	45	39	39 ¹	40 ¹	50	49 ²	37 ³	44 ²	31	30 ²	38 ²	43 ³	38	610 ²⁰

5. Wiek uczniów.

Urodzonych w roku 1895	15 ¹	5 ¹	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28 ²
" 1894	11	10	7	14	5	4 ¹	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51 ¹
" 1893	6	15	11	10	9	11	13	4 ¹	—	—	—	—	—	—	—	79 ¹
" 1892	7	8	9	8	9	11	10	6 ¹	5	—	—	—	—	—	—	84 ¹
" 1891	4	2	8	2	9	9	7	10	8	8	11	2	—	—	—	83
" 1890	1	3	2	4	4 ¹	4	8	12	11 ²	8	3	9	4	—	—	73 ³
" 1889	—	—	—	1	2	1	7	8	9	13	6	4	10 ¹	14 ³	—	75 ¹
" 1888	—	—	—	—	1	—	2	5 ¹	3 ¹	6 ¹	8	7 ¹	9	8	7	55 ¹
" 1887	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4 ¹	2	5 ¹	4 ¹	9	5	32 ³
" 1886	—	—	—	—	—	—	—	—	0 ¹	—	1	2	9	7	6	25 ¹
" 1885	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	9	14
" 1884	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	5	5
Po nad 22 lat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem	44 ¹	43 ¹	45	39	39 ¹	40 ¹	50	49 ²	37 ³	44 ²	31	30 ²	38 ²	43 ³	38	610 ²⁰

6. Mieszkanie uczniów.

U rodziców	25	7	18	18	15	17	22	9	13	10	15	10	14	7	7	197
U krewnych	6	2	4	4	1	15	3	2	1	7	5	—	2	6	4	62
U obcych	13	34	23	17	23	18	25	38	23	27	11	20	22	30	27	351
Razem	44	43	45	39	39	40	50	49	37	44	31	30	38	43	38	610

	K L A S A															Razem
	Ia	Ib	Ic	IIa	IIb	IIc	IIIa	IIIb	IVa	IVb	Va	Vb	VI	VII	VIII	
Taksy wstępne po 4 Kor. 20 h.	48	48	43	3	1	6	2	3	5	5	3	1	3	1	3	175
Datki na środki naukowe po 2 Kor.	54	52	52	41	43	42	54	56	47	47	33	34	43	49	41	688
Taksy za duplikaty świadectw	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40 K.
Datki na gry i zabawy po 1. Kor.	38	38	41	29	31	31	36	38	26	35	24	22	28	30	27	474 K.
12. Według stanu rodziców było uczniów:																
Nauczycieli szkół wyższych	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	2	—	—	2	—	7
„ „ ludowych i wydziałowych	1	—	3	2	1	4	2	3	1	4	1	1	2	1	5	31
Księżę ruskich	—	4	—	—	4 ¹	—	—	1	—	3	—	—	—	—	1	15
Zawodów naukowych	1	—	—	2	—	6	1	—	1	—	2	—	1 ¹	1	—	16
Urzędników państwowych	11	—	1	2	—	—	8	—	1	1	4	2	1	3	4	38
„ „ państwowych	—	—	1	1	3	—	—	1	—	—	—	—	3	4	1	14
„ „ autonomicznych	—	—	—	—	5	4	3	1	—	2	1	—	0 ¹	—	—	16
„ „ kolejowych	3	—	2	—	3	2	5	1	5	1	1	2	1	1	2	29
„ „ prywatnych	0 ¹	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 ¹
Właścicieli większych posiadłości	1	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5
„ „ fabryk	—	—	—	1	1	4	8	3	—	6	2	6	1	1	1	33
„ „ realności miejskich	—	—	—	1	1	4	15	24	15	14	7	14	11	14	10	201
Rolników	4	29	14	4	4	14	3	1	1	6	1	3	2	3	7	54
Rzemieślników	3	10	5	4	4	3	5	10	1	6	7	—	9	4	4	55
Kupców i przemysłowców	11	—	—	9	9	—	—	—	5	—	—	—	1	1	1	33
Slug publicznych	2	—	13	4	4	1	—	14	5	3	—	—	1	1	—	13
„ „ prywatnych i zarobników	2	—	3	2	2	2	—	—	1	—	—	1	1	1	—	13
Bez opieki	4	—	4	6	6	—	—	—	1	4	4	—	6	8	2	39
Razem	44	43	45	39	39	40	50	49	37	44	31	30	38	43	38	610
Muzyka:																
Na instr. smyczkowych	—	—	1	1	—	—	—	—	1	3	2	—	4	1	4	18
„ „ dętych	—	—	—	2	1	—	—	1	1	5	1	3	12	—	—	25

X.

Pomoc dla ubogich uczniów.

W celu wspierania ubogiej młodzieży istnieje:

a) Towarzystwo „Bursy polskiej im. Kopernika“ (od 1873. r.), w której mieściło się w b. r. 65 uczniów, częścią bezpłatnie częścią za opłatą od 8 — 20 K. miesięcznie.

b) Tow. „Bursy ruskiej, im. św. Onufrego“, w niej było umieszczonych uczniów 50.

c) Tow. „Opieki nad młodzieżą szkolną“, spieszące z materialną pomocą.

d) Tow. t. zw. „Herbaciarni“ staraniem Koła Pań, obdziela w zimowych miesiącach przyjeżdżających wczesnym rankiem uczniów, herbatą.

e) Na ręce Dyrektora przysłali:

1) Zarząd dóbr J. E. St. hr. Tarnowskiego w Rudniku 550 K., z czego w myśl ofiarodawcy wypłacono: Bursie im. Kopernika 470; na wsparcie dla ubogich uczniów z tamtejszej okolicy 40 K., na zasilenie funduszu na udzielanie nauki muzyki 40 koron.

2) Wydział powiatowy w Cieszanowie 225 Kor., z czego 50 K. w myśl polecenia Wydziału przekazano Bursie im. Kopernika a 60 K. na wyżej wspomniany fundusz.

f) Wsparcie bezpośrednio od Zakładu.

Pozostałość kasowa z r. 1904	5	.	.	.	83 K. 67 h.
Przy wpisach przed wakacjami.		.	.	.	40 „ 15 „
„ po wakacjach		.	.	.	102 „ 18 „
WP. Wiśniewski (I. VII.)		.	.	.	61 „ — „
„ Ostfihański (I. VII.)		.	.	.	10 „ — „
„ Dr. Ramert (I. IX.)		.	.	.	10 „ — „
„ Prof. Krischke Franc. (14. IX.)		.	.	.	2 „ 18 „
„ Meinhart		.	.	.	5 „ — „
„ Hofmanowa z Rudnika (1. XII.)		.	.	.	30 „ — „
„ Świeżawska		.	.	.	16 „ — „
„ Prof. Piątkowski (7. II.)		.	.	.	3 „ — „
„ Brandowska		.	.	.	12 „ — „
Szan. Gmina izraelicka w Jarosławiu (6. II.)		.	.	.	50 „ — „
Św. Wydział pow. w Cieszanowie (10. II.)		.	.	.	175 „ — „
„ „ „ w Jarosławiu (23. II.)		.	.	.	100 „ — „
„ Rada miejska „ (23. II.)		.	.	.	150 „ — „

Zarząd dóbr X. w Rudniku	40 K. — h.
Zwrot pożyczek od uczniów	44 „ 50 „
Składka w czasie nabożeństwa niedzielnego w ka- płicy gimnazjalnej i przygodnie	55 „ 30 „

Rozchód:

Ubrania nowe.	502 K. — h.
Obuwie	44 „ — h.
Wypożyczono uczniom	76 „ 60 „
Zapomogi dla uczniów	21 „ 60 „
Książki do nauki	85 „ — „
Fundusz na cele nauki muzyki instrumentalnej	100 „ — „
Lekarstwa z opustem 15 ⁰ / ₀ z apteki WP. Mahla	24 „ 85 „
„ „ 50 ⁰ / ₀ „ „ Rohma	40 „ 52 „
Razem	894 K. 57 h.

Pozostałość kasowa na rok 1907 wynosi 95 K. 41 h.

G. Ze zbioru podręczników szkolnych wypożyczył zawiadowca Prof. Antoni Janik

Z kl. I. uczniom	22	dzieł	68
„ II. „	15	„	48
„ III. „	17	„	33
„ IV. „	13	„	32
„ V. „	10	„	32
„ VI. „	12	„	22
„ VII. „	9	„	21
„ VIII. „	6	„	24

Z wielką gotowością P. Dyrektor Szpitala tutejszego i Panowie P. T. Lekarze miejscowi udzielali bezinteresownie ubogim uczniom porady lekarskiej.

Fundusz na orkiestrę gimnazjalną.

A) Naukę muzyki wprowadzono w bieżącym roku szkolnym. Kierownictwo objął prof. Jul. Adamski, a nadto udzielało nauki dwóch sierżantów z muzyki wojskowej 10 pułku p. Orkiestra na instrumentach dętych liczyła 25 uczniów, na smyczkowych 18 uczniów.

Dla orkiestry zakupiono:

1) Instrumenta (18) od Żaluda w Terezynie	za	918 K. 20 h.
2) „ (2) od Geigera w Jarosławiu	„	34 „ — „
3) „ (4) od OO. Reformatów	„	30 „ — „
4) „ (1) z dawnej szkoły realnej		—

Razem . 982 K. 20 h.

Na to: spłacono Żaludowi	350 K. — h.
„ Geigerowi	34 „ — „

Razem . 384 K. — h.

Zostaje do pokrycia: (932 — 384) 598 K. 20 h.

B) Dochód.

Datki w czasie wieczorku „Mickiewiczowskiego“	285 K. 56 h.
„ „ „ „Trzech wieszczów“	48 „ 50 „
„ „ popisu gimnastycznego w Sokole	16 „ 40 „
W. X. Leon Gondykowski	10 „ — „
„ „ Jan Kudła	5 „ — „
W. P. H. Malewska	2 „ — „
„ „ Dr. Feldmann	7 „ — „
„ „ Dr. Meisels	7 „ — „
Z funduszu pomocy koleżeńskiej	100 „ — „
	481 „ 46 „

C. Wydatki.

Opłata kolejowa z Terezina	30 K. 30 h.
Naprawa i odczyszczenie instrumentu (A. 2 3 4) .	30 „ 98 „
Dopłata za udzielenie nauki muzyki i nuty . .	30 „ — „
Geigerowi za instrumenta	34 „ — „
Żaludowi „	350 „ — „
	475 K. 20 h.

Zostaje w gotówce 6 K. 18 h.

Ogólny przeto **dług wynosi 592 K. 92 h.**

Wartość inwentarza 1117 K 60 h.

Wszystkim Dobrodziejom i Ofiarodawcom składa Dyrekcyja imieniem uczącej się młodzieży najszczerze podziękowanie.

KLASYFIKACYA UCZNIÓW

za drugie półrocze roku szkolnego 1906.

(Tłusty druk oznacza stopień pierwszy celujący.)

Klasa I a.

Altschüler Adolf	Majewski Maryan
Bankowski Rudolf	Marbach Karol
Beer Izrael	Neuberg Ignacy
Czeszyk Dominik	Nowakowski Franciszek
Czubryt Julian	Nykiel Marcin
Fischer Adolf	Ostrihański Rudolf
Fiutowski Władysław	Pachter Artur
Friedberg Mieczysław	Polz Stefan
Gottlieb Ignacy	Rutowicz Stanisław
Hoffmann Ferdynand	Siarzewski Zdzisław
Janik Izidor	Smoleń Mieczysław
Janusz Izidor	Sołyk Franciszek
Kolbuszewski Tadeusz	Stierer Adolf
Kość Jan	Toroński Jan
Lichtblau Adolf	Urbanski Maryan
Lind Jonasz	Ways Adam
Łączkowski Piotr	Weisstein Paweł

Stopień drugi otrzymało uczniów 1, trzeci 5 do egz. popr. przezn. 4 ucz.

Klasa I b.

Bielecki Bazyl	Liśkiewicz Eustachy
Bonk Maryan	Matiuk Miron
Cieślak Roman	Naróg Franciszek
Dyrkacz Franciszek	Petrowski Edward
Federkiewicz Ignacy	Polański Stefan
Gancarz Bolesław	Simko Jan
Głab Tadeusz	Śpiewak Wojciech
Gruca Adam	Suchy Michał
Jagodziński Antoni	Superson Michał
Janiszewski Jan	Szkotnicki Kazimierz
Kornafel Jan	Szupłat Julian
Kotowski Włodzimierz	Wilczyński Józef
Kowalczyk Piotr	Wrzask Michał
Krajczyk Włodzimierz	Zajac Franciszek
Kuźniar Wincenty	

Stopień drugi otrzymało 5 uczniów, trzeci 4. do egzaminu popr. przeznacz. 5

Klasa I c.

Cząstka Jan	Maciejak Jan
Czerwińska Władysław Rudolf	Miara Bronisław
Dunikowski Edward	Niemczycki Jan
Fuczek Stanisław	Paż Józef
Gąsiorowski Stanisław	Pikulski Antoni
Gdulewicz Stanisław	Płes Piotr
Glanz Jan Gustaw	Płonka Stanisław
Górski Stanisław	Podolak Józef
Grubiak Jakób	Poprawski Michał
Jędruch Stanisław	Puć Marcin
Kałamarz Antoni Adolf	Sanak Tadeusz
Knotz Emil Henryk	Siuздak Zygmunt
Krasicki Zygmunt	Sokalski Jan
Krogulski Tadeusz	Steinbach Antoni
Kruczek Julian	Szłapa Roman
Kucab Leon	Tworek Tomasz
Kula Stanisław	Wydra Jędrzej
Kuryłowicz Józef	Zając Karol

Stopień II. otrzymało 2, st. III. 3, do egz. poprawczego przezn. 5.

Klasa II a.

Argasiński Edward	Maciątek Jan
Bleicher Michał	Milli Tadeusz
Borowicz Mieczysław	Ornstein Abraham
Buczkowski Ottokar	Pieniążek Wojciech
Ciećkiewicz Józef	Piestrak Zdzisław
Dyszyński Jan	Radziszewski Zenon
Folwareczny Stefan	Raff Jakób
Fiutowski Adam	Rosenblüth Leon
Freier Józef	Rosenblüth Markus
Gąsiorowski Stanisław	Rossberger Romuald
Grenzbauer Henryk	Sawicki Ludwik
Keitsch Szymon	Schneebaum Józef
Kirschbaum Ignacy	Słowik Edmund
Kisiel Wojciech	Stahl Leon
Kościółek Antoni	Tanzmann Markus
Kurzmann Markus	Więckowski Erwin
Łuc Józef	Wilczek Stanisław
Macak Antoni	

Stopień drugi otrzym. ucz. 1, stop. trzeci 2, do egz. poprawczego przezn. 1.

Klasa II b.

Biliński Teofil	Fikus Alojzy
Brylliński Emilian	Fikus Henryk
Diurkiewicz Tadeusz	Gałuszka Jan

Haško Karol
Hołowacz Mikołaj
Hrycyk Mirosław
Jandura Julian
Karaś Franciszek
Karasiński Józef
Kondro Stefan
Kühnbeck Maryan
Łysowski Jakób
Maj Jan
Makowej Leon
Maksym Jan
Mandryk Michał

Marszałek Tomasz
Niemiec Józef
Olejarski Franciszek
Ostrihanski Karol
Piątkiewicz Józef
Pretorius Roman
Rizy Ryszard
Świst Tomasz
Szawarzyński Jan
Szczepanik Józef
Wojtar Kazimierz
Wojtowicz Stanisław

Stopień drugi otrzymało ucz. 4, stop. trzeci ucz. 1, do egz. poprawcz. 3.

Klasa II c.

Baumann Zygmunt
Buczek Jan
Cichowlas Jan
Czauderna Tadeusz
Folwarczny Jan
Furtek Stanisław
Gorzkowski Andrzej
Gronkowski Józef
Jakubiec Jan
Kędziński Marcin
Kołodziej Aleksander
Kornafel Władysław
Kosiba Adam
Kosina Jan
Krogulski Władysław
Łuc Jan

Malach Stanisław
Noworal Jan
Obara Franciszek
Pieróg Jan
Płoskoń Władysław
Schumacher Bohdan
Śmiałek Józef
Sowiński Franciszek
Speidel Edward
Stolarski Ignacy
Strawa Michał
Ważny Błażej
Wolańczyk Józef
Wojcik Józef
Zawitkowski Jan
Zwoliński Zygmunt

Stopień drugi otrzymało ucz. 2, st. trzeci 4, do egzaminu popr. przezn. 2.

Klasa III a.

Bańkowski Seweryn
Brągiel Waleryan
Chamaides Benno
Dunikowski Kazimierz
Galler Józef
Gazda Julian
Głuszak Franciszek
Hausmann Ignacy
Hüscher Zygmunt
Iwasieńko Kazimierz
Końdziołka Jan
Kopystyński Stanisław

Kulpa Michał
Lipiński Henryk
Malec Wojciech
Matz Witold
Mazur Jan
Mazur Maryan
Michno Władysław
Naleśniak Franciszek
Niemyzyk Antoni
Niżnik Andrzej
Nowakowski Józef
Nowakowski Władysław

Opioła Leon
Piziak Stanisław
Płaza Marcin
Porczak Józef
Rosenblüth Zygmunt
Sikora Adolf

Warchał Józef
Wilk Ignacy
Wilk Jan
Wojtaś Karol
Zieliński Tadeusz

Stopień drugi otrz. ucz. 1, stopień trzeci 2, do egz. popr. 8.

Klasa III b.

Białowas Antoni
Blok Ignacy
Brożbar Piotr
Bukowy Antoni
Drabik Józef
Gradowski Jan
Groch Michał
Homa Franciszek
Humelicz Tomasz
Jagiela Jan
Kasper Tomasz
Kłos Franciszek
Knotz Józef
Kołodrubec Jan
Koniuszko Antoni
Kuryłowicz Władysław
Kuzniar Antoni

Makowej Michał
Markiewicz Józef
Mełtech Bronisław
Mirtyński Adam
Osada Henryk
Sawa Jan
Skiba Wincenty
Sobaszko Jakób
Sokołowicz Józef
Strzelecki Bolesław
Szkolnik Michał
Szylar Michał
Warecha Teodor
Wąsacz Paweł
Wilk Ludwik
Wójcik Klemens
Wojoyłło Adam

Stopień drugi otrzym. ucz. 5, st. trzeci 6, do egz. popr. 4.

Klasa IV a.

Beck Józef
Dziwota Władysław
Gancarz Ferdynand
Gawel Władysław
Gąsior Józef
Hanas Franciszek
Jagiela Franciszek
Janas Franciszek
Kamiński Antoni
Karpiński Zdzisław
Keitsch Süche Mendel
Kowalski Bronisław
Kowalski Józef

Lasek Jan
Ledwos Jan
Mach Józef
Mikiewicz Wojciech
Mirtyński Zygmunt
Misiąg Ignacy
Moses Maurycy
Nowak Maryan
Rosenblüth Alfred
Siewierski Jan
Szajowski Maryan
Tabaka Michał
Wylaż Józef

Stopień drugi otrzym. ucz. 4, st. trzeci 4, do egz. popr. przezn. 4.

Klasa IV b.

Bawankiewicz Aleksander
 Buniowski Michał
 Byra Franciszek
 Czech Władysław
 Dyhdalewicz Teofil
 Fleszar Alfred
 Goch Kazimierz
 Karasiński Zygmunt
 Kubaka Marcin
 Kulpa Stanisław
 Kuryłowicz Julian
 Markowski Marian
Moszczanski Andrzej
Niemiec Józef
 Ostrowski Franciszek
 Perenc Stanisław
 Polański Jerzy
 Portas Jan
 Potoczny Karol

Pretorius Emil
Prymon Andrzej
 Sabaraj Ireneusz
 Samolewicz Jan
 Sokalski Tomasz
 Słysz Walenty
 Sroczyński Karol
 Stachurski Józef
 Steindl Witold
Szepelak Andrzej
 Szkotnicki Adam
 Szkotnicki Jan
 Toroński Stanisław
 Wiącek Władysław
 Więckowski Ferdynand
 Wolańczyk Woiciech
 Worobij Michał
 Podhorecki Antoni
 Związek Wojciech

Stopień drugi otrz. ucz. 2, st. trzeci 2, do egz. popr. przezn. 2.

Klasa V a.

Abend Józef
 Bernstein Leon
 Blumenfeld Maxymilian
 Cyran Tomasz
Deiches Zygmunt
 Dubiel Kazimierz
 Engelberg Zygmunt
 Gawron Marian
 Harlender Jan
 Holländer Abraham
 Kamiński Franciszek
 Keller Jan
 Kłosowski Marian
 Krysa Wojciech

Kurzmann Izidor
 Lam Kazimierz
 Landau Adolf
 Leja Jan
 Löwner Leon
 Mańkowski Aureli
 Matuszek Jan
 Partykiewicz Augustym
 Pomeranz Juliusz
 Reif Tadeusz
 Reifer Filip
Rosberger Maksymilian
 Wieczorkiewicz Józef
 Reichert Wincenty

Stopień drugi otrzym. 2 ucz. st. trzeci —, popr. 1.

Klasa V b.

Andruszewicz Witold
 Berezowski Aleksander
 Buniowski Michał
 Hadyłowski Ludwik
 Giliciński Włodzimierz
 Górka Tadeusz

Gruszka Sylwester
 Hołowiecki Jakób
 Kostek Mirosław
 Kutarki Józef
 Lindert Aleksander
 Lis Ignacy

Liśkiewicz Antoni
 Łowicki Władysław
 Łucyk Paweł
 Naleśniak Paweł
 Noskiewicz Jan
 Podolak Piotr

Stoporzyński Wincenty
 Szkolnik Jan
 Szumski Leon
 Tumidajski Julian
 Wań Leon
 Wiśniowski Antoni

Stopień drugi otrzymało ucz. 3, st. trzeci 1, popr. 2.

Klasa VI.

Bajorek Kazimierz
 Bałuciński Emil
 Ciećkiewicz Adam
 Ciepły Andrzej
 Czerniecki Tadeusz
 Dobiecki Roman
 Fast Hirsch
 Fecko Maryan
 Kolankowski Aleksy
 Krzywonos Jan
 Kudła Józef
 Ledwos Antdni
 Lüfschitz Maksymilian
 Lorens Antoni
 Margulies Dawid
 Michalicha Andrzej

Michalski Andrzej
 Miś Stanisław
 Opiola Adam
Osip Andrzej
 Pawlin Adam
 Podgórski Tadeusz
 Reif Bolesław
 Różański Adam
 Sandig Hirsch
 Segal Roman
 Sendzik Jan
Słupek Tomasz
 Szwedzicki Józef
 Überall Leon
 Wikiera Eugeniusz
 Zmora Izydor

Stopień drugi otrz. ucz. 3, st. trzeci —, do egz. popr. przezn. 3.

Klasa VII.

Blumenfeld Ludwik
Borczowski Karol
 Browiński Michał
 Częstka Antoni
 Czepita Stanisław
 Fuchs Hirsch
 Geleciński Bronisław
 Graff Henryk Bronisław
 Hnatkowski Emilian
 Hudyka Władysław
 Imiela Andrzej Stanisław
Kłosowski Stanisław
Maksymczuk Jan
 Mathiasz Teodor

Muszyński Adam
 Opiola Tadeusz
 Paluch Ludwik
 Pikulski Witalis
 Schwarz Mojżesz
 „ Ozyasz
Socha Franciszek
Strzelecki Stefan
 Strzelecki Władysław
 Turko Karol
 Witko Jędrzej
 Zarzycki Aleksy
 Żmudziński Julian
 Zygmunt Józef

Stopień drugi otrzymało ucz. 9, st. trzeci 3, popr. 1.

Klasa VIII.

Abend Hersch	Niwiński Tadeusz
Adamczak Wojciech	Osada Stanisław
Bereżyński Kazimierz	Płaza Józef
Bergthal Dawid	Polniak Kajetan
Biliński Piotr	Rarogiewicz Stanisław
Bodnar Eugeniusz	Reichel Jan
Czeszyk Józef	Sadowski Julian
Dołowy Jan	Salzmann Hirsch
Fiutowski Zygmunt	Sobolewski Andrzej
Głazewski Lubomir	Sroczyński Franciszek
Górniewicz Zdzisław	Steinbach Henryk
Gutek Zygmunt	Szarliński Stefan
Howorka Czesław	Szlachcic Franciszek
Hüscher Wilhelm	Szwacz Jan
Jurkiewicz Władysław	Trojan Antoni
Kapko Izidor	Tumidajski Tadeusz
Krukowski Karol	Törnheim Dawid
Lalowicz Adolf	Uszakiewicz Stanisław
Łaszczyński Władysław	Wołoszyn Mikołaj

Wynik egzaminu dojrzałości.

Egzamin dojrzałości składało

a) uczniów publicznych	.	.	.	37
b) eksternistów	.	.	.	3
razem	.			40

Z tych uznano:

1) za dojrzałych z odznaczeniem				
a) uczniów publicznych	.	.	.	3
b) eksternistów	.	.	.	
2) za dojrzałych				
a) uczniów publicznych	.	.	.	27
b) eksternistów	.	.	.	2
razem	.			32

3) Pozwolono przystąpić po wakacjach do powtórnego egzaminu z jednego przedmiotu

a) uczniom publicznym	.	.	.	5
b) eksternistom	.	.	.	—
			razem	37

4) Reprobowano na rok

a) uczniów publicznych	.	.	.	2
b) eksternistów	.	.	.	1

Egzamin dojrzałości złożyli: 1) Abend Hirsch, 2) **Bereżyński Kazim.** (z odznacz.), 3) Bergthal Dawid, 4) Fiutowski Zyg. 8) Głazewski Lubomir, 9) **Górnisiewicz Zdzisław** (z odznacz.) 10) Gutek Zyg., 11) Howorka Czesław, 12) Hüscher Wolf, 13) Kapko Izydor, 14) Krukowski Karol 15) Lalowicz Adolf, 16) Łaszczyński Wład., 17) Niwiński Tad., 18) Osada Stanisław, 19) Płaza Józef, 20) Rarogiewicz Stanisław, 21) Reichel Jan, 22) Sadowski Julian, 23) Salzmänn Hirsch, 24) Sroczyński Franciszek, 25) **Szarliński Stefan** (z odznacz.) 26) Szlachciec Franciszek, 27) Trojan Antoni, 28) Tumidajski Tadeusz 29) Turnheim Dawid, 30) Uszakiewicz Stanisław, 31) Cęlewicz Teodor (ekst.) 32) Decowski Jan (ekst.).

Do wiadomości rodziców i opiekunów.

1. Wpisy uczniów tak publicznych jak i prywatnych na rok szkolny 1906/7 odbędą do kl. I dnia 31 sierpnia, do klas II – VIII dnia 31 sierpnia i 1 września od godziny 9–12 przed południem i od 3–5 popołudniu.

Uczniowie mają się zgłaszać do wpisu osobiście, w towarzystwie rodziców lub opiekunów i przedłożyć świadectwo z ostatniego półrocza.

2. Uczniowie przybywający z innych zakładów, muszą przedłożyć:

a) Metrykę chrztu lub urodzenia,

b) Świadectwo szkolne z ostatniego półrocza, opatrzone potwierdzeniem Dyrekcji szkolnej, iż można ich przyjąć bez przeszkody w innym zakładzie.

c) Dekret uwolnienia od opłaty szkolnej, jeżeli takowy mają.

3. Uczniowie zapisujący się do kl. I. muszą przedłożyć:

a) Metrykę chrztu lub urodzenia na dowód, że już ukończyli 10 rok życia, albo ukończą go przed 1 stycznia 1907 r.

b) Świadectwo szkolne za ostatnie półrocze, jeżeli byli uczniami publicznymi, ewentualnie, zawiadomienie szkolne za 3 kwartał. jeżeli kończyli klasę czwartą szkół ludowych dopiero dn. 15 lipca.

c) Świadectwo lekarskie przebytej lub szczepionej ospy (względnie rewakcynacji).

4. Uczniowie nowo lub po przerwie wstępujący do klas dalszych, t. j. II-VII. muszą się wykazać:

a) Świadectwem moralności za czas, przez który do szkoły nie chodzili,

b) Świadectwem szczepionej ospy,

c) Poddać się egzaminowi wstępnemu za złożeniem taksy egzaminacyjnej w kwocie 24 koron,

d) przedłożyć wyraźną fotografię własną zaopatrzoną na odwrotnej stronie potwierdzeniem przez władzę pylityczną tożsamości osoby.

5. Każdy uczeń przyjęty składa przy wpisie 2 Kor. na zbiory naukowe. Uczniowie nowo wstępujący do zakładu płacą nadto takse wstępną w kwocie 3 Kor. 20 h.

Miedzy 1 a 15 lutego winien każdy uczeń złożyć po 1 K. na gry i zabawy szkolne.

6. **Opłata szkolna** w tutejszem gimnazyum wynosi 30 Kor. za jedno półrocze.

Uczniowie obowiązani do opłaty szkolnej, *muszą ją złożyć z początkiem półrocza, a najpóźniej w przeciągu sześciu tygodni t. j. do 15-go października i do 1-go marca*, markami szkolnemi, kupionemi w c. k. urzędzie podatkowym i naklejonymi na przepisanych blankietach, które uczeń otrzyma od Dyrekcyi bezpłatnie; w przeciwnym razie będą *bezwarunkowo wydalen* z zakładu.

Uczniowie publiczni klas wyższych *mogą wnieść najdalej do 15 września i do 15 lutego podanie o uwolnienie od opłaty szkolnej z dołączeniem świadectwa ubóstwa z roku bieżącego, wydanego przez gminę i urząd wyznaniowy. Podań spóźnionych lub nieopatrzonych w potrzebne dokumenty Dyrekcyja przyjmować nie może.*

Uczeń klasy I., który w dwóch pierwszych miesiącach nauki szkolnej, okaże w każdym przedmiocie *postęp dobry*, może otrzymać odroczenie opłaty szkolnej, to znaczy, iż z końcem I. półrocza, po uzyskaniu świadectwa stopnia I. i dobrych cenzur w pilności i obyczajach, będzie uwolniony od opłaty szkolnej już od I. półrocza. Gdyby jednak otrzymał za I. półrocze świadectwo stopnia II. albo niedobrą cenzurę w obyczajach lub pilności, obowiązany będzie także za I. półrocze uiścić opłatę szkolną i to przed rozpoczęciem II. półrocza; inaczej nie będzie mu wydane świadectwo za I. półrocze. Podania o odroczenie opłaty, opatrzone w świadectwo ubóstwa należy wnosić do Dyrekcyi, dopiero w czasie od 8. do 12 września.

Uczeń klasy I., który w ciągu pierwszych dwóch miesięcy nie okaże postępów dobrych w nauce, obyczajach i pilności, jest obowiązany złożyć opłatę *najpóźniej do 1 grudnia.*

7. Uczniowie gimnazyalni mają nosić przepisane **mundurki**. Mundurków, ani czapek innego koloru lub kroju, ani też części

mundurków obok reszty ubrania odmiennego nosić nie wolno. Ubogim uczniom klasy I. może Dyrekcya pozwolić na razie chodzić do szkoły w zwykłym ubraniu.

8. Zakład ściśle przestrzegać będzie, aby uczniów utrzymywali na **stancyach** tylko ci, którzy mają na to od Dyrekcyi Zakładu **Upoważnienie na piśmie**. Rodzice więc i opiekunowie przed umieszczeniem na stancyi powinni zasięgnąć wiadomości w **tym względzie** w Dyrekcyi, aby uniknąć niemiłych następstw, **mianowicie usunięcia ucznia ze szkoły, jeżeli do 8 dni nie zmieni pomieszkania**. Osoby, chcące utrzymywać uczniów szkół średnich, mają w Dyrekcyi wyjednać sobie na to upoważnienie, przyczem otrzymają Regulamin drukowany, do którego mają się ściśle stosować, inaczej utracą prawo trzymania uczniów na stancyi.

9. Jest obowiązkiem rodziców i opiekunów często porozumiewać się ze szkołą o postępie i prowadzeniu się uczniów. Umyślnie w tym celu **w oznaczoną niedzielę** po nabożeństwie szkolnem, Panowie Profesorowie zgromadzają się w sali konferencyjnej i z całą gotowością udzielają stronom potrzebnych wiadomości. Tylko w styczniu i czerwcu z powodu nadchodzącej klasyfikacyi, już się nie udziela wiadomości o postępie uczniów w nauce.

10. Nadto powinni rodzice i opiekunowie dokładnie zaznajomić się z „przepisami szkolnymi“, które każdy uczeń otrzymuje przy wpisie.

11. Egzamina wstępne do klasy I, odbywają się przed feryami dn. 30 czerwca, lub 1 lipca, po feryach zaś dn. 1 września.

Egzamina wstępne do kl. II-VIII. można składać w I. półroczu do dnia 10 września, w półroczu zaś II w końcu stycznia lub do 10 lutego i to do każdej klasy, (zatem i do kl. I.)

Egzamina poprawcze i uzupełniające odbywać się będą 29 i 30 sierpnia.

W Jarosławiu, dnia 29 czerwca 1906.

Ignacy Rychlik
Dyrektor.

DODATEK.

Zakres wymagań przy egzaminie wstępnym do szkół średnich.

{Rozporządzenie Wysokiej Rady Szkolnej krajowej z dnia 26. kwietnia 1800 L. 6.995.

a) Z religii należy wymagać wiadomości, których z terazniejszego rozkładu nauki nabyć powinien uczeń w pierwszych czterech latach obowiązkowej nauki szkolnej w szkołach cztero-klasowych;

b) z języka wykładowego: czytanie płynne i wyraziste, objaśnianie odczytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadanie treści większymi ustępami; znajomość części mowy, odmiana imion i czasowników, znajomość zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbiór jego części składowych pod względem składni zgody i rzędu, poprawne napisanie dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom, z uwzględnieniem głównych zasad interpunkcji;

c) z języka niemieckiego: czytanie płynne i zrozumiałe; znajomość odmiany rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimek (osobistych, dzierżawczych, wskazujących i względnych); odmiana słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej, tudzież odmiana najwykniejszych czasowników mocnych; zasób wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawne napisanie łatwego dyktatu, którego treść przed podyktowaniem poda się uczniom w języku wykładowym;

d) z rachunków: pisanie liczb do miliona włącznie; biegłość w czterech działaniach liczbami całkowitemi; pewność w tabliczce mnożenia, znajomość miar metrycznych.

Do sali, gdzie się odbywa egzamin nie mają wstępu obce osoby.

Niedostateczny postęp w jednym przedmiocie egzaminu, usuwa ucznia na cały rok od przyjęcia go w jakiegokolwiek szkole średniej.

Rozprawy naukowe w sprawozdaniach tutejszych.

- 1866 1. Romuald Bobin: O stopniowaniu przymiotników w języku polskim, str. 47.
- 1877 2. Ludomił German: Peloponez w starożytności a za dni naszych, str. 32.
3. Placyd Dziwiński: Przyczynek do teoryi stożków stycznych do powierzchni drugiego stopnia, str. 15.
Na końcu dołączono: „Widok i plan c. k. wyższej szkoły realnej w Jarosławiu“.
- 1878 3. Placyd Dziwiński: Powierzchnie falowe Fresnela, ze stanowiska geometrycznego, str. 40.
- 1879 5. Bohdan Hoff: Przyczynek do znajomości białka, str. 14.
6. Andrzej May: Topografia realności i budynu szkolnego, str. 4.
7. Andrzej May: Opis nowo założonego ogrodu (z litografią), str. 4.
- 1880 8. Placyd Dziwiński: Ogólne zrównanie walców i stożków stycznych str. 23.
- 1881 9. Robert Rischka: „Lilla Weneda“. Eine Tragödie von Julius Słowacki, aus dem Polnischen übersetzt, str. 101
- 1882 10. Dr. Placyd Dziwiński: Liczby kierunkowe, ich znaczenie i zastosowanie w matematyce, str. 60.
- 1883 11. Robert Rischka: Beatrix Cenci. Eine Tragödie in fünf Aufzügen von Julius Słowacki, in Auswahl übersetzt und bevorwortet, str. 54.
- 1884 12. Karol Trochanowski: Chemiczny rozbiór wody ze źródła Ludwika w Czigelce, str. 23.
- 1885 13. Mieczysław Zaleski: O nauce: synonimiki niemieckiej w naszych szkołach średnich, str. 24.
- 1886 14. Kazimierz Bryk: O najodpowiedniejszych tablicach logaryt. w nauce matematyki w szkołach realnych, str. 18.

15. Andrzej May: Zestawienia spostrzeżeń meteorologicznych w Jarosławiu, str. 9.
- 1887 16. Władysław G. Zbierzchowski: O liczbie kierunkowej w nauce matematyki w szkole średniej, str. 33.
17. Andrzej May: Zestawienie spostrzeżeń meteorologicznych w r. 1896, str. 5.
- 1888 18. Dr. Tadeusz Mandybur: Ślady wpływu satyrków rzymskich na polskich, str. 32.
19. Andrzej May: Zestawienie spostrzeżeń meteorologicznych, str. 33.
- 1889 20. Dr. Tadeusz Mandybur: Krzysztof Opaliński jako pisarz satyryczny, str. 93.
21. Andrzej May: Zestawienie spostrzeżeń meteorologicznych.
- 1890 22. Ignacy Rychlik: Historia szkoły realnej w Jarosławiu.
- 1891 23. Dr. Tadeusz Mandybur: Lukiana z Samosaty „Timon czyli odludek“.
- 1892 24. Franciszek Chowaniec: „De enuntiatorum quae dicuntur subiecto carentium usu Thucidideo“.
- 1893 25. Ignacy Rychlik: Kościół Kollegiaty wszystkich Świętych w Jarosławiu.
- 1894 26. Aleksander Frączkiewicz: Fasti Propertiani.
- 1895 27. Józef Szydłowski: Układ symetryczny części dyalogicznych w Elektrze Eurypidesowej.
- 1896 28. Dr. Antoni M. Kurpiel: Polityczne i społeczne przekonania Ign. Krasickiego.
- 1897 29. Bronisław Świba: De Adelphis Terentianis.
- 1898 30. Artur Passendorfer: Polityczna działalność Maurycego Mochnackiego na emigracji, str. 64.
- 1899 31. Artur Passendorfer: Trzy tysiące systematycznie uporządkowanych tematów, str. 40.
- 1900 32. Dr. W. Wasung: Katalog biblioteki nauczyc. Część I.
- 1901 33. „ „ „ „ „ „ II.
- 1902 34. Józef Janiów: Dyfuzja gazów i par.
- 1903 35. Ignacy Rychlik: Kościół i Klasztor PP. Benedyktynów w Jarosławiu.
- 1904 36. Kazimierz Piątkowski: Wskazówki do zbierania materiałów.
- 1905 37. Miecz. Dąbrowski: Jaki program rozwija Demostenes w swojej pierwszej politycznej mowie?
- 1906 38. Józef Kantor: Stanisław Słupski, szkic biograficzno-literacki.

**c) Wykaz książek szkolnych dla zakładu przepisanych
na rok szkolny 1905 1906.**

I. K L A S A

Religia. Wielki katechizm religii katolickiej Kraków 1903. Zastwierdzony przez Episkopat Austriacki w dniu 9. kwietnia 1904. Opr. 60 hal.

A. Toroński, katechizm chryst. katol. Lwów. 3. wyd. 1896. Opr. 1 kor.

Język łacinski. Samolewicz. Zwięzła gramatyka języka łacińskiego Wyd. 2 - 5 Lwów 1903. Opr. 1 kor. — Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy. Wydanie 4, oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego. Lwów 1905. Opr. 1 kor. 50 hal.

Język polski. Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9. i 10. Lwów 1906. Opr. 2 kor. 40 hal. — Próchnicki i Wójcik. Wypisy polskie dla I. klasy. Wyd. 3 — 4 Lwów 1905. Opr. 1 kor. 50 hal.

Język niemiecki. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy. Wyd. 6. Lwów 1906. Opr. 1 kor. 80 hal.

Geografia. Benoni i Tatomir, Krótki rys geografii. Wyd. 6 — 8 Lwów 1903. Opr. 1 kor.

Matematyka. Ignacy Kranz, Arytmetyka i Algebra Cz. I. na kl. I. i II. Kraków 1904. Opr. 1 kor. 80 hal. — Jamrógiewicz, Geometria podładowa. Wy 2 i 3 Lwów 1901. Opr. 2 kor.

Historia naturalna. Nusbaum-Wiśniowski, Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich, Lwów 1904. Opr. 3 k. 20 h. — Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wyd. 3 — 5 Kraków 1904. Opr. 2 kor. 30 hal.

II. K L A S A

Religia. Dąbrowski. Historia biblijna zakonu starego Wyd. Wyd. 1 — 4. Stanisławów 1899. Opr. 1 K. 40 h. 1894. OTr. 60 hal.

A. Toroński. Istoria biblijna staroho zawita, 2, wyd. Lwów 1899. Opr. 2 kor.

- Język łaciński.** Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 1 — 5 Lwów 1903. Opr. 1 kor. — Steiner i Scheindler. Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy oprac. przez A. Frączkiewicza i F. Próchnickiego 1905. Opr. 2 kor.
- Język polski.** Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9 i 10 Lwów 1906. Opr. 2 kor. 40 hal. — Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla II. klasy. Wyd. 1 — 3 Lwów 1905. Opr. 1 kor. 80 hal.
- Język niemiecki.** German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Wyd. 4. Lwów 1904. Opr. 2 kor. 20 hal.
- Geografia i Historia powszechna.** Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 8 — 9 Lwów 1902. Opr. 2 k. 80 h. — Semkowicz. Opowiadanie z dziejów powszechnych. Część I. Wyd. 2. Lwów 1901. Opr. 2 kor.
- Matematyka.** Ignacy Kranz, Arytmetyka i Algebra. Cz. I. na kl. I. i II. Kraków 1904. Opr. 1 kor. 80 hal. — Janrógiewicz Geometria pogładowa, Wyd. 2 i 3 Lwów 1901. Opr. 2 k.
- Historia naturalna.** Nusbaum-Wiśniowski, Wiadomości z zoologii dla niższych klas szkół średnich. Lwów 1904. 3 kor. 20 h.

III. K L A S A.

- Religia.** Ks. Dąbrowski, Historia biblijna zakonu nowego. Wyd. 1—3. Stanisławów 1902. Opr. 1 K. 60 h.
A. Toroński. Historia biblijna nowego zawita. Wyd. 1 i 2 Lwów 1901. Opr. 1 kor. 60 hal.
- Język łaciński.** Samolewicz-Soffysik, Gramatyka języka łacińskiego Część II. Wyd. 5 — 7 Lwów 1901. Wyd. 8 w druku. Próchnicki. Ćwiczenia łacińskie dla klasy III. Wyd. 2 — 3. Lwów 1903. Opr. 1 kor. 60 hal. — Cornelius Nepos. Wyd. Kłaka.
- Język grecki.** Ćwikliński. Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Opr. 3 kor. 40 hal. — Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie. Lwów 1905. Wyd. II. Opr. 2 k. 80 h.
- Język polski.** Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9 — 10. Lwów 1906. Opr. 2 kor. 40 hal. — Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla III. klasy. Lwów 1904. Wyd. II. Opr. 2 kor.
- Język niemiecki.** German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla klasy III. Wyd. 3. Lwów 1902. Opr. 2 kor. 40 hal. — Jahner, Deutsche Grammatik. Wyd. 2. Lwów 1903. Opr. 2 20 h.

Geografia i historia powszechna. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 8 — 9. Lwów 1902. Opr. 2'80 h.
— Semkowicz, Opowiadanie z dziejów powszechnych. Część II. Wyd. 2. Lwów 1905. Opr. 2 kor. — Rawer, Dzieje ojczyste. Wyd. 3. Lwów 1904. Opr. 2 kor.

Matematyka. Ignacy Kranz, Arytmetyka i Algebra. Cz. II. Kraków. 1904. Opr. 1 kor. 80 hal. — Baraniecki, Początki Arytmetyki i algebry. Część III. i IV. Kraków 1905. Opr. 1'80 h.
— Jamrógiwicz, Geometria pogładowa. Wyd. 2 — 3. Lwów 1901. Opr. 2 kor.

Fizyka. Wiśniowski, Wiadomości z mineralogii dla klas niższych Lwów 1903. Opr. 1 kor. 60 hal.

IV. K L A S A.

Religia. Ks. Jougan, Liturgika. Wyd. 1—2 Lwów 1899. Opr. 1 K. 40 h.

A. Toroński. Liturgika. Byd. 2. Lwów 1898. Opr. 1 k. 40 h.

Język łaciński. Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego Część II. Wyd. 5 — 7. Lwów 1901. Opr. 2 kor. — Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV. Wyd. 1—3. Lwów 1905. Opr. 2 kor. — Caesar, Commentarii de bello Gallico Wyd. Terlekowski. — Ovidius Wyd. Skupniewicz.

Język grecki. Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Opr. 3. kor. 40 hal. — Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie. Lwów 1905. Wyd. II. Opr. 2 k. 80 h.

Język polski. Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9. Lwów 1903. Opr. 2 kor. 40 hal. — Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla IV. klasy Wyd. 1. 1906. Opr. 2 k. 40 h.

Język niemiecki. German-Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla IV. klasy. Wyd. 3. Lwów 1904. Opr. 2 kor. 60 hal. — Jahner, Deutsche Grammatik. Lwów 1903. Wyd. 2. Opr. 2 k. 20 h.

Geografia i Historia powszechna. Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część III. Wyd. 2. Lwów 1899. Opr. 2 kor.

Benoni-Majerski, Geografia austr.-węgierskiej monarchii. Wyd. 2—4. Lwów 1903. Opr. 1 kor. 20 hal. — Rawer, Dzieje ojczyste. Wyd. 3. Lwów 1904. Opr. 2 kor.

- Matematyka.** Ignacy Kranz, Arytmetyka i Algebra. Część II. Kraków 1904. Opr. 1 kor. 80 hal. — Jamrógiewicz, Geometrya poglądowa. Wyd. 2—3. Lwów 1901. Opr. 2 kor.
- Fizyka.** Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3—4. Kraków 1904. Opr. 2 kor.

V. K L A S A.

- Religia.** Ks. Jeż, Nauka wiary. Część I. Kraków 1899. Opr. 2 K. A. Torońskij, Dogmatyka fundamentalna i apologetyka dla klas wyższych. Lwów 1893. Opr. 2. kor.
- Język łacinski.** Livius. Wyd. Majchrowicz. Opr. 1 kor. 60 hal. — Ovidius. Wyd. jak w kl. IV. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7 Lwów 1901. Opr. 2 kor. 40 hal.
- Język grecki.** Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. Opr. 2 kor. 40 hal. — Homera Iliada, Część I. Wyd. Sołtysik.
- Język polski.** Próchnicki, Wzory poezyi i prozy. Wyd. 2. Lwów 1900. Opr. 3 kor.
- Język niemiecki.** Dr. Julius Ippold u. Adolf Stylo: Deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der galizischen Mittelschulen. I. Teil. V Klasse. Lwów 1905. Opr. 4 kor.
- Geografia i Historia powszechna.** Zakrzewski, Historia powszechna. Część I. Wyd. 3—4. Kraków 1902. Opr. 2 kor. 40 hal.
- Matematyka.** Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. Opr. 4 kor. 50 hal. — Mocnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 5. Lwów 1902. Opr. 4 kor.
- Historia naturalna.** Wiśniowski, Mineralogia i geologia. Lwów 1903. Opr. 2 kor. 50 hal. — Rostafiński, Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. II. przerobione. Kraków 1901. Opr. 3 kor.

VI. K L A S A.

- Religia.** Ks. Jachimowski, Dogmatyka szczegółowa. Wyd. 1 i 2. Lwów 1899. Opr. 2 K. 60 h.
- A. Torońskij, Dogmatyka czastna dla wyższych klas. Lwów 1895. Opr. 2 kor.

- Język łacinki.** Salustius B. M. Catill, Wyd. Sołtysik-Kornitzer 60 h.
— Vergilius, Wyd. Rzepiński-Eichler. — Cicero, Wyd. Kornitzer-Sołtysik. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. Lwów Opr. 2·40 h.
- Język grecki.** Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. Opr. 2 kor. 40 hal. Homera Iliada. Część I. i II. Wyd. Sołtysik. — Herodot. Wyd. Terlikowski Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Opr. 3 kor. 40 hal.
- Język polski.** Tarnowski i Wójcik, Wypisy polskie. Część I. Wyd. 3. Lwów 1903. Opr. 3 kor. 20 hal.
- Język niemiecki.** Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die XI. Klasse. Lwów 1902. Opr. 2 kor. 80 hal.
- Geografia i Historia powszechna.** Zakrzewski, Historia powszechna Część I. i II. Wyd 3—4. Kraków 1902. Opr. 2 kor. 40 hal. Zakrzewski Historia powszechna. Część III. Kraków 1903. Wyd. 1—2. Opr. 2 kor. 80 hal. — Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901 Opr. 2 k.
- Matematyka.** Mocnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Opr. 4 kor. — Kranz, Logarytmy Kraków 1902. 1 kor. 20 hal.
- Historia naturalna.** Petelenz, Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Wyd. 1—2. Lwów 1900. Opr. 3 kor.

VII. KLASA.

- Religia.** Ks. Szczeklik, Etyka katolicka. Wyd. 3. Tarnów 1903. Opr. 2 K. 80 h.
Dorożyński, Etyka. Lwów 1904.
- Język łaciński.** Cicero. Wyd. Kornitzer-Sołtysik. — Vergilius, Wyd. Eichler-Rzepiński. — Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. 3 k.
- Język grecki.** Homera Odysea. Wyd. Jezieniecki. — Demostenes, Wyd. Wotke-Schmidt. — Ćwikliński, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 3. Lwów 1902. Opr. 3 kor. 40 hal.
- Język polski.** Wypisy polskie, Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. Wyd. 2—3. Lwów 1906. Opr. 3. kor. 60 hal.
- Język niemiecki.** Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VII. Klasse. Lwów 1893. Opr. 3 kor. 30 hal.

- Geografia i Historia powszechna.** Zakrzewski, Historia powszechna. Część III. Kraków 1903. Wyd. 1—2. Opr. 2 k. 80 h.
— Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. 2 kor.
- Matematyka.** Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. Mocnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 3—5 Lwów 1902. Opr. 4 kor. — Kranz, Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Kraków 1905. Wyd. 1. i 2. Opr. 3 kor. 50 hal. — Kranz, Logarytmy. Kraków 1900. Opr. 1 kor. 20 hal.
- Fizyka.** Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas. Wyd. 3. Wyd. 4. w druku. Kraków 1904. Opr. 3. kor. 40 hal.
— Tomaszewski, Chemia. Wyd. 2 — 4. Kraków 1905. Brosz. 70 hal.
- Propedeutyka filozoficzna.** Nuckowski. Początki logiki ogólnej. 1903. Opr. 2 kor.

VIII. K L A S A.

- Religia.** Ks. Jougan, Historia kościoła katolickiego. Wyd. 1 i 2. Lwów 1900. Opr. 2 K.
Wapler-Stefanowycz, Istoria chryst. kotołyckoji cerkwy. Opr. 2 kor.
- Język łacinski.** Horatius, Wyd. Librowskiego. — Tacitus, Wyd. Daromiejewskiego. — Samolewicz-Sofytsik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. 2 40 h.
- Język grecki.** Platon, Wyd. Wotke-Lewickiego. — Sofokles, Wyd. Majchrowicza : Edyp król. — Ćwikliński, Gramatyka języka Greckiego. Wyd. 2. Lwów 1902. Opr. 3 kor.
- Język polski.** Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. Wyd. 1—2. Lwów 1896. Opr. 3 kor. 60 hal.
- Język niemiecki.** Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VIII. Klasse. Lwów 1894. Opr. 4 kor. 40 hal.
- Geografia i Historia powszechna.** Głabiński-Finkel. Historia i statystyka austriacko-węgierskiej monarchii. Wyd. 1—2 Lwów 1904. Opr. 2 kor. — Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. 2 kor.
- Matematyka.** Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. Opr. 4 kor. 50 hal. Mocnik-Maryniak, Geometria dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Opr. 4 kor. — Kranz,

Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Kraków.

Wyd. 1 i 2. 1905. Kranz, Logarytmy. Kraków 1900. 1·20 h.

Fizyka. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas szkół
średnich. Wyd. 2—3. Kraków 1904. Opr. 3 kor. 40 hal.

Propedeutika filozoficzna. Lindner-Kulczycki, Wykład psychologii
Kraków 1895. (Nowe wyd. w druku). Opr. 2 kor.

